

Světlik

svět libereckých knihoven

bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
ler Fall ist.

Vážení a milí čtenáři,

od 1. dubna se stala ředitelkou Krajské vědecké knihovny v Liberci paní PhDr. Dana Petřýdesová. Věřím, že bude tou pravou ženou na svém místě, a že se jí podaří pokračovat v nastaveném trendu takové knihovny, která čtenáře vítá s otevřenou náručí a poskytuje mu nejen základní, ale i nadstandardní služby. Paní Petřýdesová je odborníkem na design služeb knihoven, v posledním období se zaměřuje nejen na vzdělávání veřejnosti, ale i na vzdělávání pedagogů v oblasti čtenářské gramotnosti dětí a studentů. Knihovna se pod jejím vedením určitě bude velmi dobře rozvíjet – a já, nyní už bývalá ředitelka, se na to budu zpozdálí dívat a radovat se z příštích úspěchů. Těch uplynulých 11 let ve funkci ředitelky bylo náročných, ale nejvíce namáhavý byl rok poslední, rok s covidem.

Přála bych nové paní ředitelce, aby tato nepříjemná etapa už skončila a aby se v knihovně už brzy opět obnovil běžný provoz – s množstvím čtenářů a návštěvníků. Dále jí přeji hodně síly, trpělivosti, odvahy a důslednosti, s kterou půjde za splněním svých cílů. A také skvělé spolupracovníky a vstřícného zřizovatele, s jejichž pomocí a podporou knihovnu povede dál.

Můj úvodník pro Světlik je tedy dnes poslední. Moc mě těší, že se v minulém roce prohloubila spolupráce s LAKem (Libereckým autorským kruhem), časopis se proměňuje v literární částí – a nyní se třeba promění (a omladí) i v té knihovnické.

*Symbolické předání klíče od ředitelny
(zleva Dana Petřýdesová, Blanka Konvalinková)*

Blanka Konvalinková

Obsah

KVK

Krajská vědecká knihovna v Liberci

SVĚT libereckých knihoven 2

Z knihovny 2

Půjčování v době pandemie..... 2

Nové webové stránky knihovny..... 3

Anketa na téma knihovna 2000/2001..... 5

Akce knihovny.....10

Literární putování Libereckým krajem... 10

Online lekce pro děti 11

Kvíz o libereckých autorech..... 11

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny12

J. Kolářová: Povídky..... 12

Prázdnota 12

Alej růžových sakur..... 13

Z regionu13

Základní údaje knihovny Bílý Potok13

Databáze Regionálních osobností

Libereckého kraje15

Vladimír Zikmund..... 16

Jaroslav Hlubůček..... 18

Markéta Pechová..... 19

SVĚT souvislostí 21

Liberecko v české krásné literatuře XVI.

Pokračování..... 21

LAK

Liberecký autorský kruh

SVĚT dialogu 25

Čeká nás zajímavé období (rozhovor) 25

ze souSVĚTí 28

Sochy a lidé 28

SVĚTonázory 29

Strohý tón Louise Glückové..... 29

Černá hora Jakuba Šulce..... 30

Občas monotónní, ale stále ještě

přímý tah na branku 32

oSVĚTa 34

Sen o dětství v Ratibořicích. Jak vycházela

Babicka Boženy Němcové..... 34

Jablonečtí SVĚTáci 38

Strípky vzpomínek na Gustava Leutelta... 38

SVĚT krásné literatury 40

Strípky z Ráje..... 40

Šplouchání vln..... 42

SVĚTlonoši 45

Natálie Pokorná + Martin Šaffek 45

tvary SVĚTla 47

Hledač Petr Havel 47

Redakční rada:

Marek Sekyra, Blanka Konvalinková, Eva Štastná, Libor Schiffner (KVK)

Štěpán Kučera, Julius Benko, Martin Trdla, Miroslav Stuchlý (LAK)

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK) spolu s Libereckým autorským kruhem (LAK) jako účelový tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

Půjčování v době pandemie

Na konci listopadu, kdy jsme připravovali minulé číslo Světliku, jsme žili nadějí, že se život v knihovně postupně začne vracet do normálu. To jsme však ještě netušili, že fungování knihovny budeme moc přirovnat k jízdě na horské dráze.

23. 11. jsme otevřeli historicky první výdejní okénko v naší knihovně. Čtenáři si požadované dokumenty předem objednávali – online přes své Konto čtenáře, e-mailem nebo telefonicky. Knihovníci objednané dokumenty vyhledali a připravili k vyzvednutí do vstupní haly, kde bylo umístěné výdejní místo. Následující týden, přesně 3. 12., jsme v souladu s vládním nařízením knihovnu otevřeli a po několika týdnech opět přivítali naše čtenáře. Naše radost však netrvala moc dlouho. V souvislosti s horšící

se epidemickou situací jsme se byli nuceni 18. 12. opět vrátit k výdejnímu okénku a od 28. 12. vládní nařízení knihovnu zcela uzavřelo. Tento stav trval do 18. 1., kdy jsme se rozhodli využít a nabídnout našim čtenářům možnost tzv. bezkontaktních výpůjček. Objednané knihy a další dokumenty si čtenáři po předchozí domluvě samoobslužně vyzvedávali na určeném místě u vstupu do knihovny. Tento systém poskytování výpůjček sice nebyl příliš komfortní, ale uvítali ho hlavně studenti, kteří ocenili možnost vypůjčit si skripta a další studijní materiály.

Co dál? Díky iniciativě několika poslanců vláda svým usnesením schválila možnost fungování výdejních okének v knihovnách. Tuto možnost jsme využili a od 17. 2. opět vítáme návštěvníky

v knihovně – i když pouze u výdejního místa ve vstupní hale a za plexisklovou přepážkou.

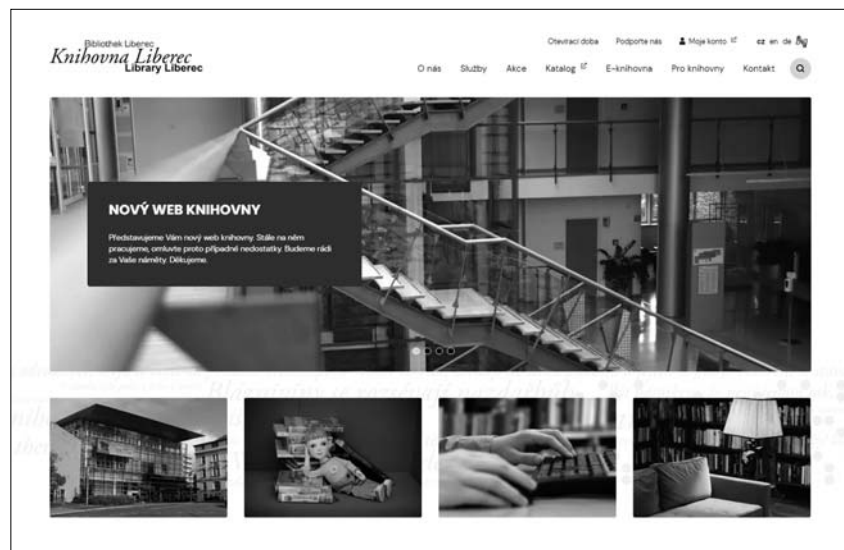
Děkujeme našim čtenářům, že při návštěvě knihovny dodržují všechny hygienická opatření – společně tak můžeme

udržet knihovnu bezpečnou a otevřenou. Věříme, že tato situace nebude dlouho trvat a brzy se opět v knihovně setkáme.

Děkujeme za Vaši přízeň!

Dana Petrydesová

Nové webové stránky knihovny

V pátek 15. 1. 2021 spustila Krajská vědecká knihovna v Liberci zcela novou moderní webovou prezentaci na původní známé adrese www.kvkl.cz. Tyto webové stránky jsou výsledkem intenzivní spolupráce širokého týmu zaměstnanců knihovny a dalších spolupracovníků a vznikaly od jara 2020 po celou dobu podzimního covidového omezení provozu knihovny.

Web je vytvořen v souladu se současnými trendy a nároky na grafiku, design

i strukturování obsahu (dlaždice, velká písmena, množství obrázků, responzivita stránek na dalších zařízeních – mobil, tablet atp.). Podstatné ale je, že nový web odpovídá požadavkům Zákona č. 99/2019 o přístupnosti stránek pro handicapované, které starý web již nesplňoval a jejichž dodržování je pro knihovnu závazné.

„V tuto chvíli na stránkách stále ještě pracujeme a doplňujeme některé sekce. Zbývá také ještě vytvořit cizojazyčné verze,

NOVINKY VE FONDU

Všechny novinky ve fondu →

Miché, David
Dalajlamaova kočka a síla meditace 12

Pověsti lidických her 12

Zgustová, Monika
Obřetné k tanci na sněhu 12

Alžběta, Křiváková
Paklo a jiné destinace 12

Sepešková, Růta
Mlčíci fontány 12

Liška, Pavel
Meda 12

KNIHOVNÍCI DOPORUČUJÍ

Všechna doporučení →

Chirurg
Petra Dvořáková

Před sebou neutečelš „Nedokážu být ani rovný, ani křivý. Můj život se rozlomil vejpůl a já už nečekám žádný pevný lano, který mě bude jistě.“ přemítá MUDr. Hynek Gráb, chirurg v příhraniční nemocnici, který už ani nedoufá, že by se jeho život ještě někdy mohl vyvíjet příznivěji. Kariera špičkového odborníka na pražské klinice předčasně skončila kvůli jednomu karambolu s alkoholem a následky teď musí nést nejen on, ale i jeho věčné...

[Detail knihy](#)

- Přijde kůň do baru**
David Grossman
Doporučuje kna 8
- Historie včel**
Maja Lunde
Doporučuje kna 8
- Střepy**
Michael Robertson
Doporučuje kna 8
- Nečist**
Miroslav Křibol
Doporučuje kna 8
- Hrdinky**
Katerina Tučková, Renata Fučíková, Lenka Křibová
Doporučuje kna 8
- Slavnost bezvýznamnosti**
Milan Kundera
Doporučuje kna 8

rozšířit informace o městských pobočkách, čeká nás také důkladná revize obsahu stránek. Prosíme tedy návštěvníky našich stránek o shovívavost a trpělivost,“ říká Blanka Konvalinková, ředitelka knihovny.

Jaké novinky stránky přinášejí? Hlavní nabídka v menu je přehlednější. Důležité sekce jsou na hlavní stránce přístupné i přímo formou dlaždic, návštěvníci webu si na ně tedy mohou rovnou kliknout. Nejpoužívanější služby a odkazy jsme znovu zopakovali v patičce. Všechni nadšení čtenáři jistě ocení nabídku nově zakoupených knih přímo na úvod-

ní stránce webu. Kromě nových knih Vám však naši kolegové podobným způsobem nabízejí i čtenářská doporučení. Velkou pozornost jsme věnovali přípravě webové stránky pro děti. Web je také doplněn větším množstvím nových fotografií knihovny.

Doplňkem k novým stránkám knihovny je také speciální web Regionální osobnosti Libereckého kraje, který je výstupem rozsáhlého stejnojmenného projektu a s knihovní webovou stránkou je nyní již propojený a veřejně přístupný.

Kateřina Šidlořová

Anketa na téma knihovna 2000/2001

Začátkem školního roku 2000/2001 jsme požádali pedagogy ZŠ Husova a Jabloňová, aby ve 3. až 9. třídách uspořádali anketu na téma knihovna. Žáci odpovídali na tyto otázky:

- > Co si představíš, když se řekne knihovna?
- > Proč chodíš nebo nechodíš do knihovny?
- > K čemu je podle tebe dospělým lidem knihovna? Chodí tvoji rodiče do knihovny?
- > Jak by podle tebe měl vypadat knihovník nebo knihovnice a jak má mít vlastnosti?

- > Jaké knížky čteš nejraději?
- > Oblíbený hrdina a co se ti na něm líbí?
- > Líbí se ti víc pěkná knížka nebo se raději díváš na televizi?
- > Co si představíš, když se řekne krásná literatura, cestopis, kuchařka?
- > Myslíš si, že v budoucnu kniha zanikne a nahradí ji televize, video a počítače?

Účastníkům ankety je dnes kolem třicítiky. Jak by dopadla dnes? Není vyloučeno, že ji uskutečníme znovu za příznivějších podmínek.

Kateřina Trojanová

③ K čemu je podle Tebe
dospělým lidem knihovna?
Chodí tvoji rodiče do knihovny?

Já sice do knihovny nechodím ale
kdyby byl čas tak bych skvěle mohl
chodit do knihovny. A až se naše
knihovna otevře tak si tam čas utěluju.

Knihovna je

1. Láme knihy a psack.

Já myslím že k tomu aby si
půjčili ty dospělácké knákoviny.
Náštestí do knihovny mojeⁱ rodiče
nechodí. Teda nechci knihovnu
ne^h uvasit. je to dobrý lidský
výmysl.

③. Aby byli ještě chytřejší.

Moje rodiče do knihovny nechodí.

Dospělé lidé se chodí
③. K tomu si myslím si že se tam dozvědí že máke nějaká
Mojí rodiče nechodí do knihovny, nemaj na to čas, maj moc práce.

④ Jak by měl(a) podle Pebe
vypadat knihovník nebo
knihovnice a jaké má
mít vlastnosti?

④ knihovnice: čisté oblečení, mikádo,
blondýnka, vínová halenka s krajkou
a dlouhou sukni.

Aby měla dobré vlastnosti

x Starší pán s knírkem a brýlemi.

R Aby byl hodný, důvěrný a moudrý

měl by vypadat starě a měl by
být hodný.

A knihovnice by také měla být
hodná a měla by mít ráda děti.

④. Starší ~~nebo~~ pamí nebo pa'n, třeba v tričku
a manšestrákách.

~~Měla by být~~ knihovnice by měla být
mila, hodná a usměvavá, asi jako moje mamka.

4) No měla by asi mít každý
pramínek vlasů jiné barvy
měla by být v hostkování káší
a podle vlastnosti typů už
by měl být velmi osvědčený aby
někdo knihu neukradl.
a velmi chytrý.

Knihovnice by měla mít smysl pro hu-
mor.

krátké vlasy, čepice a puškovka.

Měl by ^{mít} hnědé zakroucení vousi.
Měl by lidem pomáhat když nevěděli
jakou knihu si mají vybrat a měl by
být milý.

④ Podle mě knihovnice by měla být sympatická
ne moc ručvna a by nebyla špinavá a aby
se chovala hezky k lidem.

4. Hraší pán s brýlemi, vousy a
trošku méně vlasů. Košili, se-
mý světu a černé kalhoty.
Abý se vyznal v knihovně a
knihách. Hodný a milý.

⑤ Co si myslíš, že,
v knihovně takový knihov-
ník dělá?

⑤ Pan knihovník dělá jakoby správce a
opravuje tam všechno možné a dává tam
pozor na knihy.

Akce knihovny

Literární putování Libereckým krajem

Provoz knihovny je nyní omezen kvůli vládním opatřením. Avšak i v této době se snažíme nabízet nové možnosti, jak být s námi a hlavně s literaturou ve spojení. Každý měsíc na nových webových stránkách zveřejňujeme tip na zajímavou literární procházku Libereckým krajem za zajímavými literárními osudy a památkami na regionální autory. Nechte se inspirovat, vydejte se s námi na cestu a odkryjte stopy zapomenutých spisovatelů našeho kraje a jejich dávno ztracené příběhy, vepsané do půdy a kamení našich hor.

V lednu jsme vám nabídli vycházku do Smržovky za prvními lyžemi v Jizerských horách. Cestou je možné navštívit místa spjatá s německým autorem Josefem Schmidtem, všestrannou osobností, spisovatelem, učitelem, hudebníkem

a knihovníkem, který si nechal z Norska dovézt první lyže v Jizerských horách. Na hřbitově ve Smržovce nalezneme hned tři hroby místních autorů, Marie Kwaysser, Josefa Meißnera a Otta Wilhelma Feixe, který se ve Smržovce i narodil. Posledním zmíněným autorem je další smržovský rodák Adolf Wildner. Součástí tipu na vycházku jsou i ukázky z děl těchto autorů a mapka trasy.

V únoru jsme zamířili na Sychrov za zámeckým řezbářem a básníkem Pojizeří Bohdanem Kaminským, narozeným ve vsi Husa u Sychrova. Ten byl označován za epigona Vrchlického a místní krajina se mu stala celoživotní inspirací.

V březnu jsme vás ve vycházce s prvními frýdlantskými novinami, zakladatelem knihovny a hraběcím předčítačem zavedli z Frýdlantu přes Raspenavu do

Hejnic, kde se narodili a působili významní němečtí autoři Julius Helbig, Julius Kraus, Hermann Blumrich a Josef Bennesch.

Ani další měsíce nebudou výjimkou, každý z nich vás nasměrujeme někam jinam, těšit se můžete např. na vycházku z České Lípy, kolem Jablonného v Pod-

ještědí, v Podkrkonoší či Kokořínsku, ale také v Liberci.

Marek Sekyra

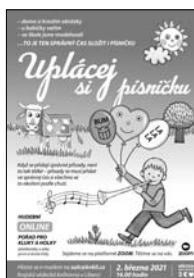
Online lekce pro děti

Za normálních okolností nabízíme třídám, dětem a jejich rodičům řadu lekcí, workshopů a volnočasových programů. Nic z toho však nyní není možné. I tak však chceme zůstat s našimi dětskými čtenáři ve spojení, a proto jsme se rozhodli některé aktivity převést do online prostředí. Zároveň vznikly lekce nové.

Aktuální nabídka pro střední školy nově zahrnuje také online variantu vybraných lekcí. Jedná se o tzv. citační workshop, zaměřený na správné používání a vytváření citací a workshop Co (ne)najde Google, ve kterém se studenti naučí správně používat elektronické informační zdroje. Maturitní ročníky mohou vyzkoušet sérii workshopů k vybraným literárním dílům (Sluha dvou pánů, Robinson Crusoe, Dekameron). Workshopy probíhají na ZOOMu.

Na platformě ZOOM nabízíme také naše dvě zbrusu nové akce pro nejmenší děti. 1x měsíčně probíhá hudební pořad Uplácej si písničku, ve kterém se děti

mohou naučit, jak lze složit hezkou písničku. Od března vždy ve středu v podvečer od 17. 30 hod. mohou děti i rodiče strávit půlhodinku s hezkým příběhem a knížkou v rámci pořadu Vyprávění na dobrou noc.

Tyto lekce nabízíme s vědomím, že děti, učitelé i rodiče jsou již online vzděláváním přehlčeni. Nicméně i tak jsme Vám chtěli nabídnout malou ochutnávku toho, co knihovna nabízí. Těšíme se na setkání s Vámi.

Dana Petrydesová

Kvíz o libereckých autorech

Víte, který z libereckých spisovatelů byl mistr Evropy v sánkování, kdo byl označován lesní básník nebo který autor patřil mezi světové špičky v tenise a znal

se s indickým maharádžou? Odpovědi na tyto a další otázky jste se mohli dozvědět, pokud jste se zúčastnili našeho online kvízu zaměřeného na liberecké

spisovatele. Ten byl dostupný v lednu a únoru na webu a Facebooku knihovny. Přišlo nám skutečně mnoho odpovědí – jsme rádi, že vás kvíz zaujal. Ze správných odpovědí jsme vylosovali 7, jejichž autoři od nás obdrželi hezké ceny (knihu, knihovní kávu, knihovní blok nebo sadu dárkových předmětů). Vyhodnocení a krátké povídání o libereckých auto-

rech pro Vás připravil náš kolega Marek Sekyra, můžete si ho vyslechnout na našem YouTube kanále. Pokud jste se zúčastnili a nevyhráli (nebo se neúčastnili a teď toho litujete), nezdoufujte, brzy se můžete těšit na další soutěž! Sledujte náš web a sociální síť.

Dana Petřýdesová

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

Justýna Kolářová – povídky

PRÁZDNOTA

Taky se občas cítíte tak prázdní?

Smějete se, vesele si povídáte s ostatními, ale najednou jako by někdo lusknul prstem a vy jste hadrová panenka.

Usmíváte se dál, do světa posíláte „světlo svého nitra“ a vše se zdá být v naprostém pořádku. Jenomže světlo je z vteřiny na vteřinu pouhou náhradou, kterou však vnímáte pouze vy. Vaše útroby se stahují a máte chuť se složit na zem, rozbřeset se a v poklidu navždy zavřít oči. V tu chvíli se ztrácí smysl ve všech a všem.

Ptáte se, proč vlastně žijete. Spíláte a nadáváte každému, kdo by mohl být nad vámi. Oční víčka jsou neskutečně těžká, ale vám se nechce spát. Slzy vám bezmocně tečou po líčkách a vy nevíte, jestli chcete, aby je někdo viděl, nebo ne. Zoufale potřebujete pomoc, ale vy stejně víte, že toho nikdo není schopen.

A nikdo ani nechce. Jste sami. Úplně sami.

Je příliš jednoduché řešit problémy ostatních. Všem poradíte, ale sami sobě radit nedokážete. Jak je možné, že vás zajímají ostatní, ale vy je ne?

Potom si vytvoříte citový vztah k věcem, které vám sice neodpoví, ale přesto uleví mnohem víc než kdokoliv jiný.

Můžou vás povznést, ale taky úplně zničit. Je možné obojí?

Můžete si do nich vylít svůj vztek, svůj smutek, ale nikdy prázdnotu. Své pocity vtisknete do těchto věcí a najednou v sobě nemáte nic.

Vůbec nic.

A tak se znovu ptáte. . .

Taky se občas cítíte tak prázdní?

ALEJ RŮŽOVÝCH SAKUR

Lehké tlapky dopadaly na zvrásněnou půdu, ale vychovány přírodou nezavadily o jediný výmol. Malé zvíře našlapovalo mezi spadené lístky, jimiž byla alej pokrytá od začátku až do konce. A další okvětní plátky nacházely svou cestu dolů k zemi, snášené lehkým, pozdně letním vánkem.

V aleji bylo nezvyklé ticho. Jednu chvíli nastalo naprosté bezvětrí, takže si i ševelící koruny stromů přestaly povídat.

Jenom lehké tlapky dopadaly na růžolící zemi.

Cesta mezi řadami stromů je nekonečná. Zvírátko za sebou má již dlouhé putování. A to ani zdaleka nekončí.

Občas ho napadne podívat se do strany, ale vždy se mu naskytne stejný pohled. Zrcadlově obrácené stromy zpívají úplně souběžně s těmi dál a dál v levém a pravém horizontu. A zvírátko běží stále dopředu. Jinam ani nemůže.

Zatím se pohybuje čile a vesele, později budou tlapky vyfukávat rytmus starých, pomalých a rezavých hodin.

Až překoná svou pouť, zmizí a dá život dalšímu, co spočítá vteřiny nově narozenému člověku.

Takových alejí je miliardy a často se kříží. Ale zvírátka našich duší se často ani nepotkají.

Jmenuji se **JUSTÝNA KOLÁŘOVÁ**, je mi 16 let a chodím do Semil na Gymnázium Ivana Olbrachta do sexty. Už od mala hraju na klavír v ZUŠ a dvanáct let jsem jezdila závodně na kole. Ve škole mě nejvíce baví jazyky, zá-

klady společenských věd a čeština. Jsem vášnivá čtenářka stejně jako pisatelka. Psaní je věc, jež mě doopravdy naplňuje, a radši si půjdu někam sednout s propiskou a sešitem, než se scházet s kamarády, kterých je i tak pomálu.

Z regionu

Základní údaje knihovny Bílý Potok

Koncepci knihovny jsme řešili s pravidelnými návštěvníky. Shodli jsme se, že by bylo potřeba knihovnu provzdušnit, vytvořit příjemné prostředí pro čtenáře.

Místní nábytkářská firma – HOLZ-TECHNIK WEISSBACH, s. r. o., zpra-

covala 3D návrh na nový vzhled knihovny a provedení se nám všem zalíbilo a splňovalo zadání. Vznikl tím úplně nový, moderní prostor, kde se čtenáři dobře cítí. Nově v prostotu vzniklo místo k sezení pro 10 lidí i malý koutek pro děti, který je

vybaven relaxačními doplňky k příjemnému trávení volného času v knihovně.

Dnes se v knihovně nejen půjčují knihy, využívá internetové připojení či notebooky, přednáší, ale pořádají se zde různé schůzky, třeba turistického oddílu, zastupitelstva, doučovací kroužek, místo se též využívá jako prostor, když je potřeba něco vyrobit nebo připravit.

Abychom získali místo, muselo dojít k velkému vyřazení knih. S čistým svědomím mohu říci, že jsem vyřazovala knihy, které po dobu, kdy jsem nastoupila, nebyly půjčovány. Jsem zde osm let. Zde je vidět, jak je důležité vyřazovat průběžně a nebát se toho.

Realizace byla plánovaná na rok 2020 – nouzový stav jsme využili na rekonstrukci knihovny. Zdrojem financování byla obec – tedy zřizovatel knihovny – částka k využití 100 000 Kč baly využita nejen na

nábytek, ale také na doplňky, jako sedací pytle, židle, závěsy, garnýže, notebooky.

Darem jsme dostali jeden sedací pytel, hodiny a kobereček. Nábytek byl zhotoven s výhodnější cenou.

Výsledek – vřele doporučuji nedělat z knihoven archivy bez možnosti prostoru pro čtenáře i nečtenáře. Naopak touto změnou se zvýšil počet dětí navštěvujících naši knihovnu i přes to, že si nepůjčují knihy. Z mé strany knihovna ožila. Ano, už tu není takový klid, ale čím by byla knihovna bez lidí? Velice mě těší, když nás přes prázdniny nebo svátky navštíví a půjčují si knihy lidé, kteří zde mají chaty. Že se děti nebojí a přijdou si posedět, namalovat mi obrázek.

Opravdu se stáváme místem setkání, a to pro všechny generace. O to víc mě tato práce baví a naplňuje.

Libuše Cudráková

Název knihovny:

Obecní knihovna Bílý Potok

Počet obyvatel obce: 694

Zřizovatel: Obec Bílý Potok

Pověřená knihovna:

Krajská vědecká knihovna v Liberci

Velikost fondu knihovny: 3 198 sv.

Databáze Regionálních osobností Libereckého kraje

Projekt Regionálních osobností Libereckého kraje vznikl v roce 2019 v rámci Krajské vědecké knihovny v Liberci a navazuje na dosavadní knihovní databázi Regionálních osobností (zkráceně REOS), jež obsahuje na tři tisíce záznamů. Cílem projektu je kvalitativní i kvantitativní rozšíření této databáze při nové metodě zpracování a uživatelsky přívětivém webovém rozhraní, které je od března tohoto roku zpřístupněno na adrese **www.osobnostilibereckehokraje.cz**.

The screenshot shows the homepage of the website 'Regionální osobnosti Libereckého kraje'. At the top, there is a logo and navigation links: 'Úvod', 'Osobnosti', 'Mapa', and 'O projektu'. A search bar with the placeholder 'Vyhledávat dle jména nebo příjmení...' and a 'Vyhledat' button is present. Below the search bar is a row of circular filters with letters: B, H, K, M, P, R, S, T, V, Z. Underneath are rectangular category filters: Pedagogové, Podnikatelé, Politici, Řemeslníci, Sbíratelé, Skauti, Šlechta, Sokolové, Sportovci, Umělci, Vědci, Vojáci, Zdravotníci, and 'Pokročilý vyhledávání' (highlighted). The main content area displays a row of six portrait cards, each with a black and white photo, a name, and birth/death dates.

Portrait	Name	Dates
	Kamil Josef Ideshald Rohan	• 26. 5. 1877 – † 21. 4. 1942
	Alois Vaňura	• 7. 3. 1913 – † 2. 2. 2010
	Svatopluk Technik	• 6. 10. 1914 – † 9. 2. 2003
	Karel Benák	• 22. 5. 1921 – † 10. 1. 1984
	Vítězslav Markovič	• 31. 5. 1917 – † 2. 7. 1967

titulní webová stránka projektu Regionální osobnosti Libereckého kraje

Databáze regionálních osobností slouží jako primární i sekundární zdroj jak pro odbornou, tak pro popularizační činnost. Zpracovávají jsou příběhy osobností oceněných na úrovni měst, kraje i státu, dále pak příslušníků I. a II. československého odboje a také jedinců i rodů, jejichž aktivity v oblasti politiky, hospodářství, kultury, sportu, vědy, vzdělání, vojenství

nebo jiných lidských činností představovaly významný přínos pro společnost. Záznamy v databázi jsou vytvářeny za pomoci jak žijících pamětníků, tak formou retrospektivního výzkumu při využití archivních materiálů a knihovního fondu. V letech 2019–2020 byly zpracovány příběhy osobností, které se zúčastnily I. či II. československého odboje anebo

obdržely Poctu hejtmána Libereckého kraje. V dalším období budou naši pracovníci rozšiřovat dosavadní zpracování biografických záznamů regionálních osobností i o další tematické oblasti.

Každý uveřejněný záznam obsahuje je stručný medailon osobnosti, přeložený rovněž do angličtiny a němčiny, dále strukturovaný životopisný záznam s citacním aparátem, fotogalerii, výběrovou bibliografii obecnou i literární a odborné tvorby dotýčné osoby, mapu míst působení a závěrečnou citaci dle normy ISO ČSN 690. V případě dosud žijících pamětníků si mohou uživatelé pustit také audio i videozáznam rozhovoru. U všech osobností lze současně využít tlačítka „Ka-

talog KVKLI“, jehož prostřednictvím se uživatel dostane do původní databáze REOS a dále k jednotlivým dokumentům, které se váží k dané osobnosti a lze si je v knihovně vypůjčit či prostudovat.

Pro první číslo letošního ročníku Světli-ku jsme pro vás připravili stručné představení několika osobností, které byly v roce 2019 oceněny Poctou hejtmána Libereckého kraje za své celoživotní zásluhy a jejichž osudy jsou již zpracovány. Kompletní záznamy, včetně rozhovorů, je možné nalézt na výše uvedených webových stránkách nebo prostřednictvím E-knihovny na webu Krajské vědecké knihovny v Liberci.

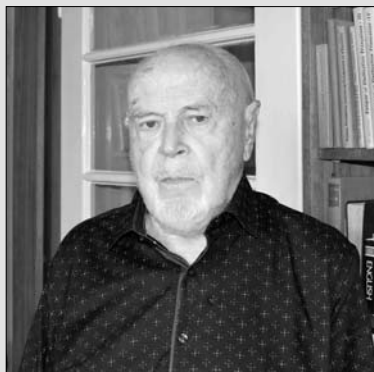
Jan Hnělička, Ivana Bernáthová

Vladimír Zikmund

* 27. květen 1925, Teplice

† 18. říjen 2020, Liberec

„Světový ředitel programu likvidace černých neštovic (varioly) doktor D. A. Handerson mi v novoročním blahopřání v roce 1973 napsal: Myslím, že s deseti Zikmundy jsme mohli být už na nule. Povzbudil mě tím v boji s byrokracií a nepochopením. A tudíž v intenzivnějším prosazování mého projektu aktivního vyhledávání nemocných v Indii. Za dva roky jsme nakonec mohli hlásit, že je Indie bez varioly!“

Vladimír Zikmund se narodil 27. května 1925 v Teplicích. Otec Jan Zikmund byl válečný invalida, pracoval většinou jako námezdní dělník, údržbář na železnici a později jako pekař. Matka Barbora se starala o Vladimíra a dva jeho bratry. Rodina se často stěhovala, po německém záboru pohraničí musela odejít v roce 1939 z Lomu u Mostu do Kladna.

Vladimír Zikmund maturoval v roce 1946 na kladenském gymnáziu a roku 1951 absolvoval Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Pod vlivem zakladatele moderní československé epidemiologie profesora Karla Rašky se rozhodl pro profesní dráhu epidemiologa.

*Promo na medicíně 18. 12. 1951
v pražském Karolíně*

V letech 1951–1980 pracoval jako přednosta odboru epidemiologie na Krajské hygienické stanici Severočeského kraje v Liberci. Kraj jako jediný získal první dovezenou očkovačnou látku proti vysoce nakažlivému dávivému kašli, a lékaři tak mohli naočkovat všechny děti. Vladimír Zikmund se také podílel na celostátních preventivních akcích očkování proti dětské obrně, záškrtu a tetanu. V roce 1962, když československé ministerstvo zdravotnictví hledalo epidemiology pro rozvojové země, se přihlásil a absolvoval kurs tropických nemocí. Dva roky jako nestraník a bývalý skaut bojoval o to, aby mu ministerstvo zdravotnictví umožnilo vycestovat do zahraničí jako expertovi Světové zdravotnické organizace – WHO. V roce 1964 „tichou kádrovou válkou“ vyhrál a odcestoval do Demokratické republiky Kongo, kde organizoval hromadné očkování obyvatelstva proti pravým neštovicím a proti

tuberkulóze u dětí. Během mise v Indii v letech 1971 až 1975 významně přispěl k úspěchu celosvětového programu likvidace černých neštovic prosazením metody aktivního vyhledávání nemocných neštovicemi „active house to house search“. Pod WHO a UNICEF působil rovněž v Somálsku, Bangladéši, Jižním Jemenu, Indonésii, Čínské lidové republice, Laosu, Kambodži, v Severní Koreji, Libanonu, Egyptě a Libyi. V těchto zemích prováděl rovněž epidemiologický průzkum výsledků imunizace dětí. Do Československa se natrvalo vrátil v roce 1988. Během své profesní kariéry napsal více než třicet odborných publikací do československých, českých i zahraničních vědeckých časopisů, přednášel na konferencích a vzdělával mladé epidemiology. Po sametové revoluci se stal členem obnoveného politického hnutí Klub angažovaných nestraníků – KAN.

*Předvádění nové očkovačny pistolí konžskému
ministru zdravotnictví*

Vladimír Zikmund se stal otcem tří dětí. Manželka Věra Zikmundová byla lékařka, zemřela roku 2016. O rok později převzal Vladimír Zikmund Poctu hejtmána Libereckého kraje za celoživotní přínos v oblasti vědy, výzkumu a lékařství.

Jaroslav Hlubůček

* 10. únor 1929, Železný Brod

„Člověk musí jít dál, ať už se ocitne v jakkoliv těžké situaci.“

Jaroslav Hlubůček se narodil 10. února 1929 v Železném Brodě na Jablonecku. Otec Jaroslav Hlubůček st. podnikal společně se svou manželkou Marií ve sklářském a bižuterním průmyslu. Do rodinného podnikání manželé Hlubůčkovi postupně zapojovali i své čtyři děti. Jaroslav Hlubůček trávil své dětství v rodném městě, kde navštěvoval nejprve obecnou a poté měšťanskou školu. Jako šestiletý školák dostal možnost osobně uvítat v roce 1935 prezidenta Edvarda Beneše a jeho manželku Hanu básničkou při jejich oficiální návštěvě Železného Brodu.

V revoluční sokolské gardě 1945

V krizovém roce 1938 pomáhal otci zásobovat potravinami československé vojáky, kteří sloužili na pohraničním opevnění. Během druhé světové války pak společně vozili jídlo partyzánům. V letech 1939–1943 studoval na reálném gymnáziu v Turnově. Odmaturovat již nestihl, neboť byl na rok totálně nasazený v Železném Brodě, kde čistil německé vojenské uniformy. Na konci války se stal příslušníkem oddílu Revoluční gardy složené z členů Sokola.

V prvních mírových letech navštěvoval obchodní akademii v Jablonci nad Nisou, kde odmaturoval v roce 1949. Na vysokoškolské studium se však hlásit nemohl, jelikož rodině Hlubůčkových komunistická státní moc v roce 1948 firmu znárodnila a v dalších letech byli její příslušníci politicky perzekvováni. Namísto toho musel Jaroslav Hlubůček v roce

1952 nastoupit základní vojenskou službu. Kvůli svému negativnímu kádrovému profilu se ocitl ve Vojenských táborech nucených prací v Postoloprtech a posléze v uhelných dolech v Mostě, kde vykonával těžké fyzické práce až do konce roku 1954. O rok dříve mu bylo umožněno oženit se s Danou Kuntovou. Po propuštění do civilu působil v národním podniku Železnobrodské sklo, který zahrnoval i bývalou společnost Hlubučkových. Nejprve zde zastával pozici dispečera a od roku 1970 podnik řídil.

Po sametové revoluci založil rodinnou firmu JADI zaměřenou na kovovou bižuterii. Rovněž stál u vzniku Sdružení československých podnikatelů a byl spoluzakladatelem a členem prvního představenstva Hospodářské komory ČR. Po zániku společnosti Jablonex Group

Edvard Beneš v Železném Brodě 1935

v roce 2009 se zasloužil o záchranu rozsáhlé materiální výrobní a technologické základny pro udržení produkce skleněné a kovové bižuterie v České republice. V roce 2019 obdržel za celoživotní přínos v oboru sklářství a bižuterie Poctu hejtmana Libereckého kraje.

Markéta Pechová

* 31. květen 1979, České Budějovice

„Vím, že pro svůj cíl musím vždy udělat maximum, ale na výsledku nelpím.“

Markéta Pechová se narodila 31. května 1979 v Českých Budějovicích. Dětství strávila s rodiči, kteří pracovali v dělnických profesích, a se starší sestrou Jitkou v nedalekých Divčicích. Základní školu navštěvovala v sousední obci Zliv.

Ve dvanácti letech jí kvůli nálezu zhoubného nádoru v koleni lékaři amputovali pravou dolní končetinu. Následovala série dlouhotrvajících a náročných chemoterapií. Zdravotní stav jí však znovu zkomplikovaly metastázy na plicích. Podrobila se proto autotransplantaci kostní dřeně a po náročné léčbě se z těžké nemoci nakonec uzdravila.

Prague City Swim 2020

Přeplavání kanálu La Manche 2019

Po dokončení základní školy studovala technickou administrativu na Průmyslové škole strojní v Českých Budějovicích. V roce 1995 ji oslovil trenér zdravotně postižených sportovců v Českých Budějovicích Jiří Smékal a na jeho popud začala trénovat a úspěšně závodit s handicapovanými atlety. V hodu oštěpem získala roku 1997 stříbrnou medaili na Mistrovství Evropy tělesně handicapovaných. Po maturitě vystudovala Vyšší odbornou školu sociálně právní v Praze. Na jazykové škole v Českých Budějovicích si navíc zlepšovala angličtinu. V devatenácti letech se začala věnovat plavání a kvůli intenzivním tréninkům přesídlila z Dívčic do Českých Budějovic. Za Tělovýchovnou jednotu KOH-I-NOOR České Budějovice se aktivně účastnila plaveckých závodů v České republice

i Německu. Kromě toho pracovala osm let na odboru sociálních věcí na Krajském úřadě Jihočeského kraje a poté šest let na právním oddělení ve firmě E.ON.

Ve třiceti letech si předsevzala, že za deset let přeplave kanál La Manche. Po přestěhování se za svým partnerem do Liberce proto zahájila intenzivní trénink při Tělovýchovné jednotě Slavia Liberec. Po dlouholeté náročné přípravě, která zahrnovala také otužování, překonala 25. srpna 2019 jako první handicapovaná plavkyně na světě kanál La Manche. Vzdálenost 38,5 kilometru zdolala za 12 hodin a 31 minut. V současné době je zaměstnána v Krajské nemocnici v Liberci a i nadále se připravuje na další sportovní výkony. Za svůj mimořádný sportovní výkon obdržela v roce 2019 Poctu hejtmána Libereckého kraje.

LIBERECKO

v české krásné literatuře XVI.

— Ruchovci —

Josef Václav Sládek, Ladislav Quis,
Rudolf Pokorný, Eliška Krásnohorská

— Lumírovci —

Jaroslav Vrchlický, Julius Zeyer

Marek Sekyra

...pokračování textu z minulého čísla

Sbírka Jaroslava Vrchlického *Nové básně epické* obsahuje báseň *Trut*, v níž je zpracována legenda vztahující se k Trutnovu a zmiňují se zde štíty krkonošských skal. Sněžka je zmiňována v básni *Na starý almanach* v *Knize su-*

diček a Krkonoš v básni *Stará sýpka* ve sbírce *Potulky královny Mab*. Krkonoše jsou dále v básních *Letem českým světem* (Krkonošův sad) a *Štědrovečerní zvon* ve sbírce *Bodláči z Parnasu* a společně s českými horami a městy i námětem části skladby *Pozdrav Labi* ze sbírky *Má vlast*:

Budiž bouřným pozdraveno plesem
proudné Labe, zlatá žílo Čech,
ať se vineš hvozdy, skalin tesem,
nívou žírnou, přes brunátný mech,
budiž zdrávo! Luzné tvoje vlny
šumí báji a pohádek plny
kolem hradů, vesnic, samoty, měst;
ať již v olších modrým kmitneš okem,
ať se nívou valíš burným tokem,
kraje šperk jsi a zrcadlo hvězd!

Jako obři mlžní zakuklenci
kolébku tvou střeží kol a kol
v malebném svých vzpjatých štítů věnci,
pochmurný kde dumá Sedmidol.
Tamo sbíráš vírné vody slapy,
v nichž kdy slunce zlatý brot svůj stápi,
tančí duhy květným hávem nív,
kapky tvé jsou slzy Krkonoše,
v trávu rozsypané perlí koše
z jeho oří větrem vzdutých hřív!

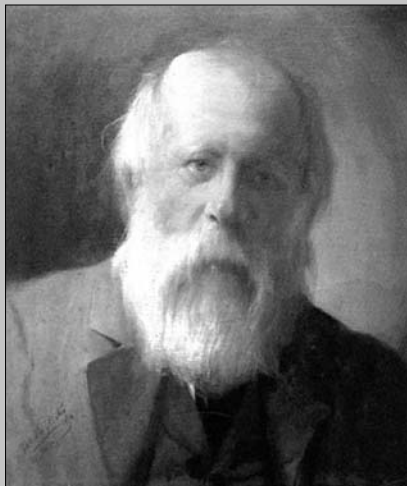
*Letem orla v plesném tanci plyneš
středem sosen, vážných borovic,
jak sen země chaty tiché mineš,
prahy jejich líbáš stříbrem kštic.
Hory posledním jak ve pozdravu
níží se a mizí ve dálavu,
lučin smaragd kypí ze všech stran;
nových zřídél vlna k tobě chvátá,
na břehu co klasů tříseň zlatá
vlní se jak žírný oceán!*

*Báje rajský pták svá rozpjal křídla,
šumné, drabé Labe, nad tebou;
otců zkazka svatá tvoje zřídla
světla své krásy velebou!
Svatý odkaz, дума tvoje zněla,
Truta dlaní když rozprávla se smělá
s mlatem proti saní běsící.
Ó, kéž vln tvých šlehne píseň junná,
věštíc vítězství co zlatá struna
ve nynějších bojů směsici!*

...

*Tvoje jitro, vlasti, matko drabá,
kdy jen zrosí luhu tvého lem,
kdy na štíji odvěkého vraha
vstoupíš, blesky v očích, andělem?
Naděje, ty lákáš vždy a znova,
v tebe splývá píseň Václavova,
a z chat českých roste v jeden proud,
roste z místa, kde padnul sklán bratem,
roste bouřit, víchřící a chvatem:
Ty nám nedáš, nedáš zabynout!*

*Nechť i záští vlna výše stříká,
mohutněji zní ten duchů zpěv,
v odvet jemu bouří od Mělníka
z paty Řípu, Karlových kde rév
granát svítí, nové hromné sloky,
Labe, v tvoje zmohutnělé toky,
až se ohlasem jich třese břeh!
Žijem přece, třeba nechť jak ptenci
pod ostrážem, v malebných hor věnci
budem věčně žítí, kde žil Čech!*

Labe se objevuje i v jiných Vrchlického dílech. Ze sbírky *Pavučiny* můžeme zmínit básně *U Labe* a *Polabíně*, ze sbírky *Strom života* pak báseň *Topůlka*, ze sbírky *Na sedmi strunách* báseň *Českým židům*, v *Selských baladách* báseň *Písneň vzbouřených sedláků* (Polabina), všechny se ovšem vztahující ke střednímu toku řeky. V Pšově (Mělníku) u Labe se odehrává i drama *Drabomíra*, kde jsou zmiňovány též Krkonoše a vystupuje zde Diviš, župan z Osecka (pod Krušnými horami), Pšov je i dějištěm dramatu *Ludmila* a Bratří (zde je Boleslav uveden jako kníže na Pšovanech a zmiňuje se zde i Děčín). Labe je i v básni *Legenda*

o sv. Prokopu ze sbírky *Mýty 1* a v básni *Srbům Lužickým* ve sbírce *Má vlast*.

K Českému středohoří a dalším horám se vztahuje báseň *Na Milešovce* ze sbírky *Dojmy a rozmary*:

„V hor věnci leží český kraj
jak pozlacená stará báj;
dech borů temný zazní časem,
lesk rosy hraje trávy klasem.

Jak z dálky vane lesů dech...“

Stejně tak i báseň *Cestou revírem pod Hazmburkem* ve sbírce *Korálové ostrovy*. Krušným horám (a Aloisi Jiráskovi) je věnována báseň *Rudohoří* ve sbírce *Knihy aster*, nalezneme zde říčku Oharku a Chlum (Clumec u Ústí nad Labem).

Obecnější jsou pak některé básně sbírky *Má vlast*, zmiňující české hory, hrady a další místa (např. *Věnování, Předtucha jara na horách, Naše lesy* apod.), z širšího okolí můžeme uvést Dobenín na Náchodsku v dramatu *Knížata*.

Za regionální zmínky můžeme považovat i ty, které se váží k různým osobnostem, např. Tatobyty jako přídomek pana Kuneše v básni *Romance o čarodějovi Žitovi* ze sbírky *Já nechal svět jít kolem*. Ve sbírce *Symfonie* je báseň *Na Krakovci* uvedená citátem K. H. Máchy, tentýž pak jako slavík „Máje“ je v básni *K otevření České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění* ve sbírce *Bodláč z Parnasu*. Karolině Světlé je věnována báseň *Soucít* ve sbírce *Dni a noci*, další báseň ve sbírce *Hlasy v poušti* a společně se Sofií Podlipskou i oddíl *Breviér moderního člověka* ve sbírce *Duch a svět*. F. L. Rieger je zmiňován v básni *Riegrova závěť* ze sbírky *Tiché*

roky a *Při úmrtí Riegrové* ve sbírce *Prchavé iluze a věčné pravdy*. Českolipskému rodákovi, německému básníku Hugo Salusovi, s nímž měl Vrchlický přátelské vztahy, je dedikovaná báseň *Hřejme si ruce* ve sbírce *Žamberské zvony*. V dramatu *Noc na Karlštejně* vystupuje Ješek z Wartenberka, v dramatu *K životu* hraje Vilém Vchynský z Vchynic, v básni *Šárka* ve sbírce *Mýty 1* Přemysl, stejně

Přítelkyně J. Vrchlického Marie Volfová

jako v dramatu *Trojí políbení*, v básni *Lipany* ve sbírce *Tiché kroky* Roháč z Dubé, v básni *Mandragora* ve sbírce *Nové zlomky epopeje* Valdštýn, tentýž (spolu s hlavní postavou Adamem Berkou z Dubé) je zmíněn v dramatu *Exulanti*, které se odehrává v Žitavě a zmiňuje se i Ochranov, Děčín a Litoměřice, a do třetice jako Wallenštýn je společně s Wartenberkem

i v básni *Matyáš Ulický* ve sbírce *Selské balady* (celá věnována Jiráskovi stejně jako báseň *Apostrofa* ve sbírce *Hlasy v poušti* a *Pozdrav Aloisi Jiráskovi* ve sbírce *Má vlast*). Jirásek, Mácha, Němcová, Světlá a liberecký rodák Šalda (histerický – sic) jsou zmiňováni v básni *Moderní Havran* ve sbírce *Proti proudu*.

Jaroslav Vrchlický zemřel v roce 1912 v Domažlicích. Stejně jako po J. V. Sládkovi a E. Krásnohorské po něm byly pojmenovány ulice v téměř každém větším městě.

V díle **Julia Zeyera** (1841–1901) nalezneme jen několik zmínek o místech spíše severočeských než libereckých, a to v těch, které těží z nejstarších českých pověstí. V básni *Čechův příchod* (1886) zmiňuje Pšovany, kteří „u bařin staví své útulné vísky“, tedy v oblasti dnešního Mělnicka

a Kokořínska, sousedícího s jižní částí Liberecka. V dramatu *Libuřin hněv* (1887, věnováno Janu z Harrachu) přivádí na scé-

nu Truta, bájného zakladatele Trutnova, který „v hradbě skalnaté hor krkonošských“ zabil „saň, jež hrůzou byla krkonošských hor..., pila všechny potoky a rodící se řeky, strumeny (prameny, tedy i Labe), a nad lesy jak duba nesmírná se k nebi pnula smělym obloukem, a jako duba krásná leskla se, brou barev všech, však z nozder střikal jed na nízy sprahlé...“. V této básni také vystupuje Přemysl, pocházející jak známo od Stadice na Ústecku. Toho nalezneme i v dramatu *Šárka* (1906) a ve sbírce *Vyšehrad* (1880) v básních *Zelený vítěz*, *Vlasta*, *Lumír*, *Ctirad a Libuše* (v posledních dvou opět i Truta). Ve *Ctiradovi* se v souvislosti s Trutem opět zmiňují Karkonošské hory, „krajiny, kde světa konec jest“ a kam se za saní musel vydat „přes řeky, slatiny, skrz lesy umrzlé a pustiny..., a když všli v kotlinu, s nejvyššího štítu strmých hor cos šlehalo jak požár obrovský...“. Po zabití saně v bohupustých skalách se líčí příběh Trutova druha Dobrovoje, Ctiradova otce. Ctirad byl jako chlapec vychováván jistým Ratiborem od Karkonošských hor, který jej po Labi zavezl až k moři. V *Libuše* zase Zeyer popisuje, jak vypadaly Stadice v době, kdy zde sídlili bohové, a jak se posléze místo změnilo v „dol, v němž Přemysl byl vyrostl“. S Přemyslem se setkáme i v dramatu *Neklan* (1893), částečně se odehrávajícím v Lucce (tedy dnes na Ústecku, resp. Litoměřicku) na hradišti hrdiny Vlastislava (u vsi Skalka, v níž strávil část dětství Svatopluk Čech). A pouze pro zajímavost lze na úplný závěr uvést, že jedinou stopou z moderní historie, alespoň vzdáleně související s regionem díky pobytu Boženy Němcové v Liberci, je u Zeyera zmínka o díle Babička v novele *Vánoční povídka*.

Čeká nás zajímavé období. Dvojrozhovor s Jarmilou Levko a Barborou Bezákovou

Pandemie koronaviru těžce zasáhla také kulturní instituce, včetně divadel. O tom – ale i o nadějích a výhledech do budoucna – jsme si povídali s ředitelkou libereckého Divadla F. X. Šaldy Jarmilou Levko (1969) a herečkou zdejšího činoherního souboru Barborou Bezákovou (1996).

Jaký dopad na Divadlo F. X. Šaldy má pandemie koronaviru?

JL: Čím déle bude uzavření divadel trvat, tím bude situace horší. Divadlo bez diváků prostě dlouhodobě být nemůže. Vládní nařízení zakazují hrát pro diváky, ale zkoušet se smí, a tak se připravujeme. Už jsme nazkoušeli čtyři inscenace a další tři zkoušíme. Máme velké štěstí, že naším zřizovatelem je statutární město Liberec, a finančně přispívá na naši činnost i Ministerstvo kultury a Liberecký kraj, takže se v existenčním ohrožení necítíme. Fatální dopady ale má pandemie na soukromá divadla a hlavně na umělce na volné noze. I v našem divadle běžně hostuje hodně nezávislých umělců, znám jejich příběhy a soucítím s nimi.

Jaký ohlas měl adventní video-kalendář činohry na Facebooku, případně projekt *Divadlo online*? Stane se podle vás do budoucna digitální svět nedílnou součástí světa divadelního?

BB: Podle reakcí přímo na Facebooku si dovolím tvrdit, že adventní kalendář diváků přijali velmi pozitivně a potěšil je alespoň nějaký kontakt s naším soubor-

Jarmila Levko

rem. Co se týče záznamu *Mikve* v rámci *Divadla online*, byla jsem nadšená, že se na moje působení v libereckém divadle mohla podívat i celá moje rodina, která se do Liberce – kvůli dálce a teď i kvůli koruně – jen tak lehce nedostane. Byli moc rádi – jen tak můžou podpořit.

Myslím, že tento čas bez umění může posloužit jako dvousečná zbraň – obávám

se, že někteří lidé si odvyknou chodit do divadla. Pevně ale věřím, že se najde víc takových, kteří si uvědomí, že v divadle zažívají katarzi, jakou doma u televize najdou jen stěží. Pocit události, sociální kontakt, zábava, zamyšlení, vzdělání, podpora, to jsou vše přidané hodnoty, které jsme schopni vytvářet jen společně s diváky. Většina přátel mě ubezpečuje, že už se nemůžou dočkat, až otevřeme a přijdou se zas podívat.

JL: Protože nemůžeme diváky přivítat v divadlech, i my jsme samozřejmě začali využívat online videa – od kratších, typu zmíněný adventní kalendář, až po natočení autorského seriálu *Operace Archa*. Do ledna jsme natočili a sestříhali 36 videí, která měla 104 970 zobrazení a 12 237 zhlédnutí.

Online vysílání má pro nás ale pouze jediný úkol – zůstat v kontaktu s diváky. V žádném případě nemá nahradit živé divadelní umění, jde jen o to ukázat, že tu ještě jsme, čekáme a připravujeme se na to, až budeme moci diváky opět uvítat v našich divadlech. V pojetí klasického divadla jsou diváci součástí představení. Proto je každé představení jedinečné a žádná dvě nejsou stejná, i když se hraje stejný titul. Diváci a herci společně vytvoří neopakovatelnou atmosféru.

Cítíte podporu města, potažmo vlády? Jak by se mohla podpora kultury nejen v době pandemie zlepšit?

JL: Co se týče záchranných balíčků kvůli pandemii, tak finance na propad tržeb poskytl stát i Liberecký kraj, a náš zřizovatel financuje náš provoz, i když je divadlo pro veřejnost zavřené. Jak jsem ale zmínila výše, zásadní problém mají umělci, kteří nejsou zaměstnanci divadla,

ale jsou takzvaně na volné noze, čili jsou placeni za představení. To jsou ti, kteří končí za pokladnami supermarketů, protože přišli ze dne na den o své příjmy. Doba uzavření divadel je už dlouhá, málokdo má rezervu, aby vydržel tři čtvrtě roku bez příjmů. Tady je podpora od státu nedostatečná a pomalá.

Ovšem otázka financování divadel je obecně nastavena špatně. Velká třísouborová divadla, jako je to naše, jsou finančně náročná. Jen pro vaši představu, naše divadlo má zhruba 230 zaměstnanců. Pro město velikosti Liberce je financování divadla velká položka v rozpočtu – podobný problém mají například v Olomouci, Opavě či Českých Budějovicích. Na financování těchto velkých divadel by se měl daleko více podílet stát, neboť z hlediska divadelní tvorby je jejich úloha nejen regionálním, je i státním zájmem. Při propadu daňových příjmů v důsledku vládní reformy daní – zrušení superhrubé mzdy – budou mít města vážný problém, kde šetřit, protože stát bude tento výpadek kompenzovat jen částečně. Mám vážné obavy, že může být snaha ušetřit právě na kulturních institucích.

Báro, pocházíte ze Slovenska – jak jste se dostala až do Liberce? Je pro vás zdejší prostředí něčím inspirativní?

BB: Pocházím z Malacie, kde jsem vystudovala gymnázium, a pak jsem chtěla studovat herectví. Podala jsem tři přihlášky, všechny na herectví. I když jsem si vůbec nedokázala představit, že bych měla mluvit česky, poslala sem přihlášku taky do Brna. Sice jsem už byla přijatá na AMU do Banské Bystrice, ale když klaplo Brno, byla jsem neuvěřitelně šťastná. A tak začal můj český život. Po

Barbra Bezáčková

čtyřech letech studia jsem rozesílala životopisy, a přestože první reakce z Liberce byla negativní, nakonec se tehdejší šéf činohry Šimon Dominik přijel i s dramaturgy podívat a bylo hotovo. V tu chvíli už jsem sice měla domluvené angažmá v Olomouci, ale Šimon si mě naprosil, že získal dramaturgickým plánem, který měl připravený pro nadcházející sezonu.

A neměnila bych. Za ty tři roky tady jsem dostala takové krásné příležitosti, o jakých bych jinde jen snila. Při práci mě hodně inspirují moji kolegové. Pozoruji je a ptám se na rady, které pak vedou k plodným debatám. Zdejší prostředí pro mě bylo inspirativní, třeba když jsme zkoušeli hru *Sylva* podle *Vesnického románu* Karoliny Světlé, který se odehrává přímo tady v podještědském kraji. U těchto nesoučasných her je vždy zásadní, jaká bude interpretace příběhu –

kde se děj odehrává a jaký to má vliv na pojetí postav. U Světlé jsou důležité pravidelné cykly, které lidé prožívají spolu s přírodou a které neodmyslitelně patří k jejich životům, a dále nekompromisnost, která vychází do velké míry z drsnosti zdejších lesů.

Jaké činoherní premiéry diváci čekají, až divadlo otevře?

BB: Až se otevrou divadla, čeká nás zajímavé období, sama netuším, jak to bude vypadat. V šuplíku budeme mít několik nazkoušených a neodpremirovaných titulů. Všechny jsou v něčem unikátní a stojí za to je vidět. Momentálně zkoušíme Shakespearova *Krále Leara* v hlavní roli s Václavem Helšusem. Unikátní slovenský režisér Jakub Nvota s námi velmi poctivě pracuje a staví toto dílo hlavně na herectví. Tak by určitě doporučila naše dvě světové premiéry – autorskou inscenaci *Burian*, v hlavní roli s vynikající Verunkou Korytářovou v režii Tomáše Dianišky, a hru současné izraelské autorky Hadar Galron *Moje první židovské Vánoce* v režii Petra Svojtky.

Liberec zvažuje kandidaturu na Evropské město kultury. Co může Liberec nabídnout evropské kulturní veřejnosti?

JL: Podle mého názoru je kandidatura na Evropské město kultury velká příležitost. Příležitost představit naše město v evropském kontextu a jasně se přihlásit k tomu, že Liberec je nejen město sportu, ale také město nebyvalé kulturní úrovně. Snoubí se tu špičková architektura, sklářské umění, hudba i divadlo. Liberec je překrásné kulturní město a já jsem šťastná, že žiji právě tady.

Sochy a lidé

Umění v libereckém veřejném prostoru má dlouhou tradici a nabízí stále nové exponáty. V současné době ho reprezentuje hlavně stále trvající fenomén graffiti (čímž nemám na mysli zohyzdění fasády historických budov), mozaikové Space Invaders nebo mozaikové kočky, boty přehozené přes dráty elektrického vedení, ale také miniaturní plastiky přilepené na zdech a nárožích či pouliční Moon Gallery. Stačí jen jít městem a mít oči otevřené.

K neméně významným prvkům zkrášlujícím Liberec patří samozřejmě také sochy. Průjemnějším od legendární výstavy *Socha a město*. Ta v roce 1969 nabídla k vidění, prakticky všem, kdo se tehdy pohyboval po městě, díla třiceti umělců, která byla instalována přímo v ulicích, čímž si získala ohlas nejen v totalitním Československu, ale také ve svobodném světě. Na tento unikátní zlomový moment ve vývoji sochařství, potažmo umění ve veřejném prostoru vůbec, navázala na začátku nového tisíciletí společnost Spacium. Za dobu její existence, která trvá dodnes, se jí podařilo do libereckých zákoutí umístit přibližně padesát soch. Co se tedy nově pořizovaných soch, Liberci v republice s těžší konkurencí i hlavní město.

Od loňského prosince se počet libereckých soch opět navýšil. Tentokrát rovnou o dvě najednou – vstup do zrekonstruovaného Severočeského muzea zdobí bronzové sochy lva a lvice od Jaroslava Róny. Ano, Liberec po tygrech má už také své lvy. Nejsou sice tak dobytelsky impozantní jako například ti na Trafalgarském náměstí, ale pocítí síly a vznešenosti dokáží navodit totožný. Navíc sem tak nějak patří jako všechny

Rónovy liberecké instalace. Bez nadsázky by se totiž dalo ústy Jaroslava Róny povědět: Mí Liberečané mi rozumějí. A Marťan na Ještědu by to odkýval.

S novými sochami lvů se pojí jedna zajímavost, pískovcové podstavce na ně trpělivě čekaly dlouhých 122 let. Přecházely všechny společenské a politické změny turbulentního dvacátého století, aby se mohly nabídnout na začátku nové etapy muzea. Vezměme si z této trpělivosti příklad.

*Bud' me také
tak trpěliví a čekejme
na vhodnou příležitost.
Třeba k tomu, že
se Liberec opět stane
kulturním centrem
a bude znovu
zajímat svět.*

Minimálně jeho sochy a lidé si to po době korupčního a developerského temna zaslouží.

Strohý tón Louise Glückové

Louise Glücková: *Noc věrnosti a ctnosti* (Argo, 2017, překlad Tereza Vlášková)

Louise Glücková: *Divoký kosatec* (Opus, 2007, překlad Veronika Revická)

Držitelkou Nobelovy ceny za literaturu se v roce 2020 stala americká básnířka Louise Glücková. Pro mnohé, včetně samotné básnířky, volba překvapivá, ale na rozdíl od Petera Handkeho nebo Boba Dylana, kteří toto ocenění získali v uplynulých letech, nijak kontroverzní. Proč o tom píšeme ve Světliku? Jednu z jejich zásadních sbírek totiž přeložila před lety Veronika Revická (Francová), která žije na Frýdlantsku ve vesnici Krásný Les.

Louise Glücková je newyorská rodačka s maďarsko-židovskými kořeny, jejíž tvorbu ovlivnily dva traumatické zážitky. Prvním z nich byla smrt starší sestry

(k této události došlo ještě před narozením básnířky), druhým mentální anorexie, kterou si prošla v průběhu dospívání.

Díky léčbě si osvojila nový způsob myšlení, který se promítá do jejího psaní. Verše Louise Glückové jsou prosty rýmů, aliterací nebo jiných stylistických figur, vyjadřuje se přímočaře, použitá slovní spojení jsou strohá a zdánlivě nehledaná. Zvláštní půvab, pro který jsou její verše ceněny, spočívá v jejich ztišujícím účinku umožňujícím čtenáři vnímat zpomalené plynutí času.

Louise Glücková je autorkou čtrnácti básnických sbírek a krom Nobelovy ceny také držitelkou nejvýznamnějších literárních cen udělovaných ve Spojených státech. V letech 2003–2004 se stala Poet Laureate of the United States, tedy získala status jakési oficiální básnířky USA.

Čeští čtenáři mají možnost seznámit se s tvorbou Louise Glückové prostřednictvím sbírek *Divoký kosatec* a *Noc věrnosti a ctnosti*.

Divoký kosatec je stejně jako ostatní sbírky Louise Glückové ucelenou kompozicí. Ve vlastní zahradě, svébytném univerzu, nechává autorka promlouvat květiny, lidskou postavu a Boha. Z prolínajících se hlasů vytváří básnířka mnohovrstevnatou skladbu zachycující běh lidského života od zrodu po zánik a znovuzrození, kde zahradu lze chápat jako metaforu světa.

Noc věrnosti a ctnosti je poslední vydanou sbírkou Louise Glückové. Dějištěm je tentokrát venkov a hlavními tématy stárí a smrt. Obě byla přítomna už v předchozích sbírkách, ale tentokrát je básnířka nechává znít naléhavěji

a intenzivněji. Obsedantně se vrací k písni Jacquese Brela *Les Vieux*, jejíž text má svou atmosférou k tichu a nehybnosti básni Louise Glückové blízko.

V *Noci věrnosti a ctnosti* dovádí autorka k dokonalosti svou schopnost zachytit s pomocí neokázalých slov běžný, zdánlivě bezvýznamný okamžik a přetvořit jej ve chvíli prožvení, která umožní nahlédnout hlubšího smyslu věci.

*Báseň je pro svoji
komplexnost mnohými
považována za jednu
z nejnáročnějších disciplín
spisovatelského řemesla
a její překlad může být
vždy jen interpretací.*

Platí to i v případě tvorby Louise Glückové, jejíž básně neobsahují neologismy, jazykové hříčky ani jiné obvyklé zbraně z básnického arzenálu, na kterých by si i zdatný překladatel mohl vylámat zuby.

Past v tomto případě spočívá v přesnosti použitých výrazů, kdy zvolení významově správného českého ekvivalentu opomíjejícího skrytější smysl může vést k mírnému posunu vyznění básně a interpretační otevřenosti angličtiny, kterou čeština v takové míře nezná.

Tereza Vlášková, překladatelka *Noci věrnosti a ctnosti*, vládne mateřským jazykem mistrně, při překladu ovšem tíhne k jemnému poetizování textu. Je pravda, že autorka jí v tomto ohledu příliš prostoru neposkytuje, přesto překladatelka i to minimum využívá. Díky tomuto přístupu se sbírka čte velice příjemně a mnohý čtenář jistě docení krásu češtiny, překladatelka se kvůli tomu ale nepatrně vzdaluje strohosti stylu originálu.

Dojem z četby originálu se více podařilo navodit Veronice Revické v *Divokém kosatci*, která za překlad básní právě z této sbírky získala čestné uznání v prestižní překladatelské soutěži Jiřího Levého.

V obou případech se ovšem jedná o erudované překlady, které českému čtenáři ve špičkové kvalitě zprostředkovávají to nejlepší ze světové poezie.

Černá hora Jakuba Šulce

Jakub Šulc: Černá hora (vlastním nákladem, 2020)

Útlá, vlastním nákladem vydaná sbírka poezie libereckého umělce Jakuba Šulce zaujme už na první pohled. Svým netradičním formátem a pevnou vazbou – žádný laciný paperback, jak jsme u básnických sbírek zvyklí.

Už tato skutečnost svědčí o tom, že Jakub Šulc má svůj osobitý rukopis, a to i co se týče grafické podoby. Podle titulky by leckdo mohl soudit, že se jedná o knihu dětských říkadel, opak je však pravdou. Uvnitř najdeme niternou přírodní lyriku, kterou příznačně doplňuje Šulcův výtvarný doprovod. Kniha ve všech pádech autorská vyšla na sklonku roku 2020.

Jakub Šulc si na svou básnickou prvotinu skutečně počkal. Z veršů je cítit vyzrálost středního věku: *spadané jehličí / neurčí ti počet / otevřených dní / kdy mohls / ale nekonal...* Jako poutník kráčí odlehlými kouty hor, dýchá společně s vřesovišti, pije z temných tůní, spolu se sněhem přikrývá traviny a kleč. Možná i trochu poustevníčká v dlouhých stínech lesů a pod tíhou skal společně s větrem pokouší se utíchat: *v pokročilém stadiu / zblbnutí / nutíš se mlčet, / ale jak?* Šulc své hory dokonale zná a má je všemi směry prochozené. Ví, jak v mrazech bloudí bílá smrt, zná stráně, které do nachu halí náprstníky, dokáže nás provést branou léta přímo mezi jejími stehny. Jenomže

jako by mu tohle všechno nestačilo. Touží jít dál, až na konec nekončících cest, až za noc rašelinišť, až za *epochy mimo nás*. A po pěšinách trousí drobků pro případné následovníky, kterým nestačí slunce, kameny a mokřady a kterým je zároveň toto vše bytostně důležité: *Jíst příborem, ale / vraždit rukama*.

Nebyl by to Jakub Šulc, kdyby si svou knihu nevysázel, neurčil její vizuální podobu a samozřejmě ji i sám neilustroval. Jako výtvarné médium, a v tom je patrné jeho novátorství, využil kreslicí program iPadu. Díky tomu kresby sice působí lehce synteticky, ale zároveň dávají knize zvláštní neokoukaný náboj.

*Technika kresby,
typická například
pro současné Šulcovy
miniaturní akvarely,
rozehrává na stránkách
druhou mocninu textové
výpovědi.*

Jednoduchými abstrakcemi tu a tam, jako trn šípku, perforuje se náznak ostřejší, výraznější reality. Složitější obrazy doplňují jen minimalistické črty v duchu úsloví *podtrženo, sečteno*. Záměrná zastřenost a jakási nedotaženost nechává výsledek na pozorovateli. Stejně jako tomu je v přírodě.

Jakub Šulc vstoupil na literární pole se ctí. Jeho *Černá hora* je opravdu černá, avšak zalitá slunečními paprsky. Můžeme po ní klopýtat, můžeme ji proklínat,

můžeme se znovu vydávat k jejímu zdolání, ale také můžeme cestou sbírat ostružiny, přičichnout k rosnatkám či dotýkat

se osvěžující rosy v mechu. Na vrcholu nás totiž čeká odpočinek a příjemný výhled do kraje.

SVĚTonázory

Martin Trdla

Občas monotónní, ale stále ještě přímý tah na branku

Karel Rada: ...a bude líp (Nakladatelství Bor, 2020)

U posledního knižního počínu Karla Rady s mnohoznačným titulem ...a bude líp je třeba nenechat se příliš striktně vést i zmást jeho obálkou. Přebalem, ze kterého pozorují čtenáře tajnosnubné oči ženy, již polovinu obličeje zakrývá rouška. A stejně dobré je neřídít se otrocky různými anotacemi na toto dílo.

Až tolik totiž nejde o delší prózu, chcete-li novelu, která si stoupá do řady vedle současného boomeru výpovědí o době koronavirové. Pro autora a jeho silně autobiografického hrdinu Hynka jsou aktuální pandemie a všechny restriktce s ní spojené především odrazem a skokem do krajiny vzpomínek. V nich pátrá po tom, zda bylo líp, anebo zlaté časy vládu teprve převezmou.

Hynek si ze svého bytu prohlíží a ohmatává svůj životopis. Činí tak na přeskáčku a možná s vědomou provokací si vybírá pouze ty úseky, na nichž může demonstrovat svoji výjimečnost. Dozvídáme se, jaké skvělé texty zpívá ve své kapele, jaký má Hynek hudební či literární vkus, co vše natočil za filmy a co by si zfilmovat přál, kdyby už konečně někdo pochopil, jak moc je talentovaný, a dal mu na projekt dostatečný přísun peněz. Zjistíme, koho slavného potkal a s kým

významným si tyká. Vše je lemováno neustálým lámáním rekordů v počtu oblíbených ženských sliznic. Jeho vzpomínky

střídají reminiscence Hynkových přátel. I ty nepřilís vybočují z kladného hodnocení protagonisty. Bohužel po polovině

knihy vše začíná požírat svůj vlastní ocas a věty se stávají jaksi monotónními.

*Co je však třeba
jednoznačně poznamenat
Radovi ku prospěchu, je
čtivost a spád celého textu.
Zkušenější čtenář se od něj
neodtrhne a zvládne ho
zkonsumovat i za jedno
delší odpoledne.*

Rada je opravdu zručný lamač vět. A zatímco většina knihy je stále „na jedno brdo“, najdou se tu pasáže, které jsou náhle brilantní, psychologie postav v nich se najednou potápí hlouběji pod povrch, vyzdvihují se detaily, v nichž se potouchle směje ďábel. Ani se nechce věřit, že vedle ostatních lehce stereotypních pasáží knihy jsou tu takováto zjevení.

Vyzdvihnout si zaslouží především kapitoly, kde Hynek vzpomíná na svoji babičku. Citujeme: *Nepamatuju se, jestli mi někdy předala nějakou moudrost, ale od toho asi babičky nebejvají. Moudra jsou spíš doménou dědečků nebo otců. Kdežto moudrost srdce, tyhle schopnosti bejvají od žen... Anebo: Často se tím domem ve snu procházím. Je to můj vnitřní dům. Jsou to moje místnosti, půda i sklep. V sobotu se v něm koupu, v neděli chodím k babičce na oběd. Nedělní podvečer pak patří filmu pro pamětníky“ v televizi. Třeba zrovna dávají babiččin oblíbenej Prstýmek. Tady najednou je nám vyprávěč daleko*

bližší, rozechvívá struny i něčeho navíc než třeba v „klasických“ pasážích jinde. A vypíchnout je třeba i kapitoly, kde na Hynka vzpomíná Roman. I ty předčí literárně ty ostatní.

A priori není špatně ani to, že hlavní hrdina se rád chlubí. V republice, kde každý hřebík, který vyčnívá, bude zatlučen a kde dcera Jana Zábrany Eva prohlásila, že „odvaha a výjimečnost se v této zemi rovná velezradě“, je sympatické, že se někdo nevezme na vlně národního sebemrskáčství. Ale jak již stojí výše, lehké sundání nohy z plynu by textu rozhodně neuškodilo.

Avšak ať se již kniha rodila z jisté „nasranosti“ nad dneškem a její, možná parodický, titul může dávat naději, po přečtení díla vane smutek. Třeba i úzkost nad tím, že sice občas nám v minulosti lepší chvíle hodily na těla a do duší světelná prasátka, ale že jsme asi čekali víc, než přišlo.

*Rada je zkušený
a dobrý, ale trochu
zapadlý autor. Oceňuji na
něm to, že ve chvílích, kdy
by ostatní sáhli do metafor
nebo začali kličkovat, on
nakráčí rovnou do tmy
a rozsvítí.*

P. S. Jen by Hynek a jeho žena, kteří se lehce tváří, že vědí co je za oponou, nemuseli neustále hledat Wi-Fi signál – symbol stádnosti.

Sen o dětství v Ratibořicích. Jak vycházela *Babička* Boženy Němcové

Ve slíbeném dokončení textu k dvousetletému výročí narození Boženy Němcové se soustředím na její stěžejní dílo se zachováním načatého trendu, což znamená, že se primárně nebudu zabývat dílem samotným, ale tím, co se dělo při jeho vydání a po něm.

Kniha vyšla r. 1855 ve čtyřech sešitech formátu 111x173 mm. Vydáním na pokračování se nakladatel Pospíšil jistil proti případnému neúspěchu, i když věděl, jak dobře se prodávají *Národní báchorky a pověsti*, jež vycházely už ve druhém vydání souběžně s *Babičkou*.

Dělení textu *Babičky* do jednotlivých sešitů bylo zcela mechanické, dokonce bez zřetele k větným celkům. Tak např. první sešit končil neúplnou větou na s. 80, na začátku druhé kapitoly, v místě, kde myslivec vypráví o Viktorce. Druhý sešit pokračoval s. 81, dokončil načatou větu a skončil s. 160 v 8. kapitole, opět uprostřed věty. Podobně tomu bylo i ve zbývajících sešitech. Díky tomuto způsobu sazby mohly být však sešity bez obálek spojeny prostým svázáním do knihy, což se běžně dělo. Tato podoba *Babičky* se stala sběratelským artiklem.

Ohlas na vydanou prózu byl nečekáný a překvapil i samotnou Němcovou. Jako autorka *Babičky* se rázem stala uznávanou umělkyní a spolutvůrkyní sebevědomé moderní národní literatury. *Babička* se ocitla po boku jiného veledíla, vydaného o dva roky dříve, Erbenovy *Kytice*. Není od věci zmínit jiné velké tvůrce té doby, kteří takové štěstí neměli. Jedním

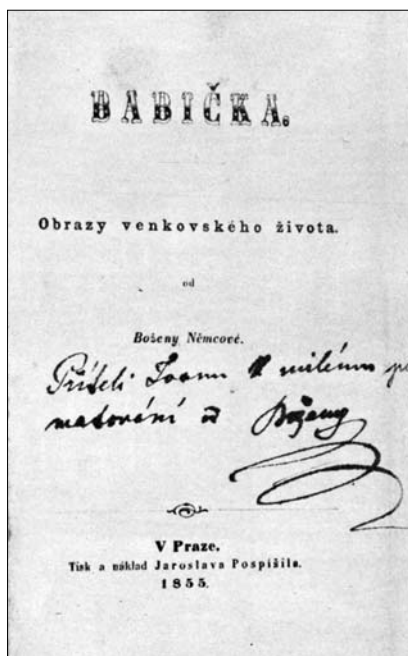
Babička. Ilustrace V. Tesaře

z nich byl Havlíček a jeho satiry, které se dlouho mohly šířit jen díky tajným opisům. Poslední z nich byl K. H. Mácha, jehož stěžejní práce *Máj* vyšla už o 20 let dříve. Znalcům je jistě známo, jak dlouho mu trvalo, než se dočkal vět-

šího uznání. Bylo to právě v padesátých letech, na jejichž konci vystoupila generace mladých, kteří se k *Máji* a jeho tvůrci manifestačně přihlásili.

Ale vraťme se k *Babičce*, jež byla hojně recenzovaná, např. i v provládních Pražských novinách, a brzy vyvolala zájem překladatelů. První byla už r. 1856 německá spisovatelka Ida z Düringsfeldu, jež původně měla na překladu spolupracovat s Moravcem Janem Ohérem. Časem převzal překlad Ohéral sám, ale vydatnou pomocnicí mu byla sama Němcová. Text, vycházející od ledna do dubna 1858 na pokračování v literárním časopise *Erinnerungen*, vydávaném v Praze, byl oproti české verzi výrazně zkrácen. Němcová ho autorizovala, i když nerada. V dopise V. Č. Bendlovi ze 7. 12. 1857 si stěžovala: ... *Ale, Václave, nebude to přeci jen česká Babička*. Doplňme, že toto vydání doprovodil ilustracemi Quido Mánes a že německá verze se hypoteticky aspoň částečně mohla opírat o nějakou starší protoverzi *Babičky*, mnohem kratší, jež případně sloužila jako základ českého vydání z r. 1855. O této variantě, a možná ne jediné, se spekuluje ve vědeckých kruzích, aniž by ovšem byl k dispozici jakýkoliv písemný doklad. Vždyť není k dosažení ani rukopis vydání z r. 1855. Obecně se však má za to, že první německé vydání *Babičky* nijak zásadně neublížilo, neslo v sobě autorčina ducha, a tím, že vyšlo v uznávaném časopise, se hodně zasloužilo o propagaci díla v německém prostředí. Podle evidence Muzea B. Němcové v České Skalici existuje od prvního překladu *Babičky* do němčiny v r. 1858 celkem 60 cizojazyčných vydání této prózy v 39 jazycích (údaj je k roku 2015).

Počet českých vydání *Babičky* se blíží k číslu 400, odhady se však liší, a počet vydaných exemplářů jde snad ke třem milionům. Ale jsou to jen čísla. Není však bez zajímavosti, že při stanovení výše konkrétního nákladu hrál často roli jeden podstatný faktor, a tím byl výběr ilustrátora. Mimochodem, ilustrá-

Titulní strana prvního vydání *Babičky* z r. 1855 s věnováním autorky

torů *Babičky* bylo celkem 67. Příkladem ovlivnění výše nákladu jménem ilustrátora jsou edice s obrazovým doprovodem dnes už klasika Adolfa Kašpara, díky němuž se nejvyšší náklad vyšplhal až k 500 000 výtisků. Zajímavý je případ Václava Špály, jehož černobílé kresby tuší se poprvé objevily ve vydání

Setkání babičky a dětí s paní kněžnou. Ilustrace A. Kašpara

Babičky z r. 1923. Náklad byl „pouhých“ 1000 ks, ale ani tak se neprodal, nakladateli se vrátilo 400 předplacených výtisků. Když se však výtvarník později rozhodl ilustrace dobarvit, dosáhl počet výtisků 50 000. Velice oblíbené jsou edice ilustrované Vladimírem Tesařem, např. třetí z r. 1979 vyšla v nákladu 100 000. Po roce 1989 nové edice *Babičky* tak závratných nákladů nedosahují, ale to je dáno hlavně dobou. Z mladších ilustrátorů je na místě zmínit pro mnohé kontroverzního Martina Velíška, u něhož se na chvíli zastavme. Když se v r. 1995 *Babička* s jeho ilustracemi objevila, napsal Vít Vlnas v recenzi s názvem *Velíšek jí sluší* (Respekt č. 21, 1996), že obyvatelé Ratibořického údolí působí v ilustrá-

*Paní kněžna na Starém bělidle.
Ilustrace Q. Mánesa*

torově pojetí jako *sbor veselých psychotiků, uprostřed něhož ční velebná starěnka coby prehistorický menhir*. Ano, Velíšek přišel

s originálním pohledem, tolik odlišným od obdivovaných ilustrací A. Kašpara. Zatímco ty Kašparovy se vyznačují doslovností, Velíškovy jsou svébytnou interpretací autorčina textu, jež ovšem upozornila na schopnost textu neuzavírat se ani před nesporně novátorským uchopením. Ale Kašpar si nezaslouží zatracování. Ilustrace k *Babičce* z let 1901 a 1902 vznikly na samém počátku jeho ilustrátorské tvorby, na nich se vlastně učil, a přestože začínal, nebo možná právě proto, i on hledal nové cesty a po svém experimentoval, když v rámci jedné knihy využil téměř všechny ilustrační techniky. Navíc mají jeho ilustrace různé formáty.

Zajímavostí spojených s *Babičkou* by se našlo ještě mnoho, téměř nekonečný by byl například výčet různých adaptací, parafrází, parodií až blasfemií nejhrubšího zrna typu tzv. *Babičky vulgaris*. Chýlíme se však k závěru, a jak jinak bychom měli skončit než aspoň krátkým zhodnocením díla, jež stálo v centru naší pozornosti. *Babička* si své postavení zakladatelské prózy moderní české literatury podržela dodnes. Už se dobře ví, že to zdaleka nebylo jen útěsné vzpomínání na dětství, jímž se autorka vyrovnávala se smrtí nejstaršího syna Hynka. A nebyla to ani pouhá snůška lidových zvyků a evokace běhu roku v Ratibořickém údolí. *Babička* představuje syntézu všeho, co do sebe autodidakt Němcová stačila nasát od svých vzdělaných přátel Čejky, Nebeského, Klácela, Helceleta, Šembery, Bratránka, ale především I. J. Hanuše. Díky němu mj. poznala Čelakovského *Mudrosloví národu slovanského v příslovích*, jež bylo zdrojem některých výroků venkovanů v *Babičce*, včetně hlavní postavy.

Také mnohé vlastnosti této prosté, ale moudré ženy se zrodily z duchovní atmosféry, jež formovala autorku *Babičky*. Byly tu i literární vlivy, Goethe, Stifter, Sandová, z našich Erben a jeho *Kytice*, František Pravda se svými venkovskými povídkami či F. Mošner a jeho *Pěstoun-*

Babička peče chléb.

Ilustrace M. Velíška

ka, jejíž vliv na *Babičku* byl svého času až přeceňován. To vše, navíc obohacené o skvělé vypravěčské umění, dokázala Němcová přetavit do své průkopnické prózy, napsané skvostnou češtinou, v níž není striktně oddělována realita od imaginace. Využitím vnitřně osvobozené formy, jíž snad nejlépe odpovídá označení sen, a nejen sen o dětství, výrazně předstihla svou dobu a inspirována mnohými, stala se sama inspirací.

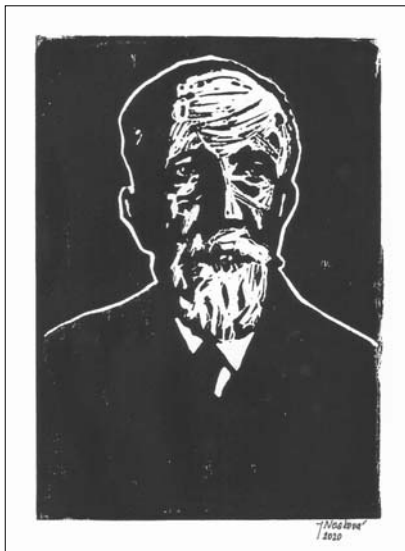
Bibliografické údaje použité v textu vycházejí z materiálů Jiřího Uhlíře, dalším zdrojem byla kniha Jaroslavy Janáčkové Příběh tajemného psaní (Akropolis, 2001).

Strípky vzpomínek na Gustava Leutelta

Je tomu letos celých sedmdesát pět let, kdy spisovatel Gustav Leutelt naposledy kráčet jabloneckými ulicemi a vnímal krásu a kouzlo Jizerských hor. V té době už to byl nemocný a osobními tragédiemi poznamenaný starý muž, jehož životní pout se pomalu uzavírala. A uzavřela se daleko od domova, nemnoho měsíců poté. Sice s hořkostí, ale zároveň s jistotou, že jeho vyznání rodné krajině bude nadále žít v jeho příbězích.

Předkové Gustava Leutelta pocházeli jednak z rodu drobných zemědělců žijících v Jítravě, obci nacházející se pod Ještědsko-kozákovským hřbetem, jednak z rodu věhlasných šumburských lékařů a léčitelů Kittelů. Otec Gustava Johann Michael získal od září roku 1852 místo kantora v Josefově Dole, městečku ležícím v malebném údolí řeky Kamenice. O tři roky později se zde také oženil a 21. září 1860 se jim narodil druhý syn, který dostal jméno Gustav. Už od malička okolní prostředí silně utvářelo chlapcův vztah k přírodě, která obklopovala jeho domov. V ní rád trávil všechny svoje volné chvíle, nejednou se svým o dva roky starším bratrem Johannem. Tady mohl zapomenout na skromné poměry, ve kterých rodina žila. Otec Johann hrál v kostele na varhany a řídil pěvecký sbor, Gustav s ním často obcházel chalupy a účastnil se pohřbů a svateb, poznával denní radosti i strasti mačkářů a brusičů skla. Tyto vzpomínky se později odrazily i v jeho díle.

Josefův Důl na nás dnes možná působí jako nenápadná obec, nicméně má velmi bohatou a starou sklářskou tradici,

Gustav Leutelt – linoryt Jitky Noskové

datující se do 17. století. Svoje působíště tu našla celá řada pozoruhodných osobností. Jedním z nich byl Fidelio Finke, učitel hudby, hudební skladatel a nadšený propagátor hudby Richarda Wagnera, dalším Julius Streit, učitel a později ředitel městské knihovny v Jablonci nad

Nisou. Oba zde vykonávali učitelské povolání, oba pojilo s Gustavem dlouholeté přátelství, založené na společném zájmu o kulturní dění. Spolupráce na poli vzdělávání a osvěty pak přinesla Gustavovi přátelství s dalšími osobnostmi. Spolu se smržovským rodákem, učitelem a spisovatelem Adolfem Wildnerem, již zmíněným Juliem Streitem či desenským malířem Adolfem Schnabelem se aktivně prosazoval v Jablonecko-tanvaldském učitelském spolku (Gablonz-Tanwalder Lehrerverein). Wildner Gustavovi ilustroval jeho *Vyprávění z Jizerských hor* (*Schilderungen aus dem Isergebirge*), Fínke zase zhudebnil několik jeho raných textů. Streit později, ve dvacátých letech, spolu s dalšími založil v Jablonci Leuteltovu společnost, která dodnes v Německu působí.

Gustav se oženil poměrně pozdě, až ve svých čtyřiceti sedmi letech. Jeho ženou se stala sestřenice z matčiny strany Marie Hübnerová z Maršovic u Jablonce. V roce 1912 se jim narodil syn Arnold. O deset let později byl Gustav ze zdravotních důvodů předčasně penzionován a celá rodina se přestěhovala do bytu v Horním Růžodole. Syn Arnold tak mohl studovat na libereckém německém gymnáziu. V Liberci však nebyl Gustav vůbec šťastný, chyběly mu Jizerské hory, ve kterých čerpal inspiraci ke své tvorbě. Proto se už v roce 1925 rodina přestěhovala do Jablonce. Tady také napsal svoje dnes asi nejznámější díla – soubor vyprávění *Kniha o lese* (*Das Buch vom Walde*) a povídku *Doktor Kitel*. Tou se chtěl vrátit ke kořenům své matky a manželky, které obě pocházely z rodu tohoto zázračného doktora a léčitele.

Koncem dvacátých a ve třicátých letech se stal Gustav oslavovaným a uznávaným regionálním spisovatelem, i když jeho dílo nebylo příliš rozsáhlé. Obsahovalo pět románů, povídky, pověsti a vlastivědné studie. Ve všech byl věčným námětem svět Jizerských hor a osudy jejich obyvatel.

*Jizerské hory se
vždy mohly a dodnes
mohou pyšnit literárním
bohatstvím v podobě
nesčetných bájí, pověstí
a legend.*

Zdejší lesy jsou přímo prostoupeny tajemstvím: *zpod jeho tmavých korun vystupuje zádušnivost... S ním spojené odtržení od světského dění napomáhá pověstem a podporuje víru v zázraky. Temnotu v klíně, ve větroví ukrýváje mlžný závoj, zahaluje les i postavy svých pověstí do šerosvitu a poskytuje volnost představitosti lesního tuláka.* Pověsti hrály v Gustavově tvorbě velmi významné místo, mnoho jejich motivů použil ve svých příbězích.

První román *Domy Königů* (*Die Königshäuser*) napsal až po čtyřicítce a čtenáři se dočkali jeho vydání v roce 1906. Vyšel v renomovaném berlínském nakladatelství S. Fischera. Děj příběhu zasadil autor do okolí Bedřichova a jeho hlavní myšlenkou se stal nesmiřitelný boj dvou selských rodů stejného jména – Königů. Ve svých pamětech si později Gustav postesknul, že jeho milovaná maminka zemřela dřív, než jí mohl knížku ukázat.

K jeho nejvýraznějším dílům určitě patří román *Druhá tvář* (*Das zweite Gesicht*) z roku 1911. K této knize se váže jedna historka – připravený název totiž použil jiný regionální autor, Ferdinand Schwind, což Gustava údajně velmi rozladilo, nicméně na naléhání vydavatele svůj původní název zachoval. Později ještě následovaly knihy *Domov v hutích* (*Hüttenheimat*), *Skleněný les* (*Der Glaswald*) a *Brechsmíd* (*Der Brechschmied*).

S lety přišla veřejná uznání a ceny, v karlovarském nakladatelství Adam Kraft vyšlo ve třech svazcích jeho sebrané dílo. Poetický styl jeho vyprávění přispěl k tomu, že se o něm začalo mluvit jako o *básníkovi Jizerských hor*. Lidé ho oslovovali *Mistře*.

Druhá světová válka pak bohužel, stejně jako u mnoha jiných, vtrhla nemilosrdně do života jeho i celé rodiny a brala to nejcennější. V roce 1941 padl u Char-kova jeho syn Arnold, a to Gustava zcela zlomilo. Toužil už jen po jediném – najít klid v lůně přírody Jizerských hor. Bohužel jeho přání se nevyplnilo. Hned po skončení války byl spolu s manželkou vystěhován ze svého domku do podkrovního bytu a dne 16. srpna 1946 byli oba přesunuti do sběrného tábora v Rýnovicích, odtud o dva dny později odsunuti za hranice svého domova. Zemřel daleko od své rodné krajiny v durynské vesnici Seeburgen u Gothy dne 17. února 1947 ve věku osmdesáti šesti let. Jeho žena ho přežila o dlouhých dvacet dva roků.

Střípky z Ráje

V loňském roce se uskutečnil již třetí ročník literární soutěže Střípky z Ráje, kterou ve spolupráci s turnovskou Tiskárnou Apromotion pořádá Městská knihovna Antonína Marka v Turnově. Soutěž, jejíž počátky se datují do roku 2016, sice neměla tak překvapivě hojnou účast jako hned ve svém prvním ročníku, přesto se soutěže zúčastnilo úctyhodných 49 literárních děl akcentujících tradičně Český ráj a tentokrát také knihovnictví.

Soutěžilo se opět ve dvou kategoriích; v próze a v poezii. Označení soutěž u něčeho takového, jako je literatura či umění obecně, však není úplně namístě. Povídky a básně totiž nejdou změřit stopkami, metrem (ač u některých veršů je metrum dů-

ležitě), ani u autorů nelze uvažovat nějaký poměr skóre – například „vstřelených“ rýmů nebo dosažených point. Nicméně klání literátů a bardů napříč generacemi to bylo. Nelehkého úkolu stanovit vavřínové pozice se ujala, jako v předešlých

ročnících, šestice porotců. V žánru próza to byli: spisovatelka Iva Procházková, literární publicista a spisovatel Marek Dobrý a jablonecký spisovatel a redaktor Štěpán Kučera. Arbitry v žánru poezie se stali: básnířka a překladatelka Marie Iljašenko, básnířka a turnovská knihovnice Pavlína Lodeová a liberecký básník Julius Benko. Tak jako i mnohé jiné kulturní počiny v minulém roce neblaze postihla pandemie koronaviru, rovněž Střípky z Ráje musely odložit své slavnostní

vyhlášení a setkání s autory – vítězové vystoupali na své stupně bohužel jen virtuálně. Útěchu snad nejen oni naleznou ve sborníčku, který výtvarně doprovodil regionální umělec Jiří Lode. Ale třeba také v naději, že příští ročník už se uskuteční bez omezení. Jak moc byli porotci v sekci poezie objektivní, pokud to o básnické tvorbě vůbec lze napsat, posuďte sami v ukázkách z vítězných prací.

Kategorii prózy se budeme věnovat v příštím Světliku.

1. místo / Irena Mondeková

(1961, Český Krumlov)

ČTENÁŘKA

ke staré zahradě spousta kroků
pod viaduktem je zvuk dráhy rychlejší
než dětská chůze
tlampače a echa nárazníků
nepauzují ani o sobotách

maminka úlekem zastavila nohy
i ruce poletující velmi rázně
tak nějak po sokolsku kolem těla:
nevzala jsem z domova koš na ovoce!

já jako ta starší
již rozumná
protože s klíčem na krku
a dlouhýma nohama
utíkám z poloviny cesty
zpátky až k domu na náměstí
běh je vždy pomalejší než touha splnit úkol
než strach
že své blízké pak nedohoním
a ne abys určená pila!

to ne
jen nahlídnu
do nové knihy
zhltnu rychločtením pár vět
o dívce jménem Dinka

nevím po kolika slovech
jsem Dinka a ona zas mnou
čas se zastavil
kdesi nad Volhou
vyzvání zvon:
lod' právě vyplouvá ze Samary!

burácí zvonek
ne lodní ale domovní
zadýchaná maminka i s bratrem
vyděšeným pohledem
mezi dveřmi říká

tebe tak poslat pro smrt

2. místo / Vojtěch Franců

(2001, *Pěňcín u Turnova*)

MÁM HODINU ZPĚVU

má přítelkyně není ergonomická
nejlepší židle
je žádná židle
a intonace pohádkově blbě komická
vázne v krku

zpoza dvora vytáhl starý pán
svoji siluetu
z devíti procent rozpitou
na víc neměl
oči protočil

o kolik milimetrů za rok mi klesnul hlas
o tolik opřel do nádechu
zubní kaz

co mu lez až tam co já měl bradu

vícehlas
bys v kleštích neudržel

3. místo / Jitka Fialová

(1969, *Velké Meziříčí*)

DĚDA

myslím si tráva
vidím travu

myslím si jabloň
vidím jablko

myslím si zahrada
nevidím nic
jen kousky zeleně prorostlé sítiní

pokud však skloněný ožíná mezky
nebo v ní podzimem zarývá léto
právě on stává se faktickou zahradou
hůlka rýč motyka – opěrný plot

na devět křížků nad devět bráz

až jednou předá mi všechna svá žezla
jak ho znám nejdříve pořádně zahřmí
plnými sudy ozve se hurónský smích

Šplouchání vln

První „korona deník“ vznikl po dobu jednoho měsíce, a to od 1. dubna léta Páně 2020. Do druhého jsem se pustil v den svých pětaticátých narozenin 1. října téhož roku. Kritéria této na nic aspirující „nízké“ literatury byla obdobná jako na jaře: spontánnost, strohost, denní pravidelnost a nemožnost zpětného zásahu do již zaznamenaného.

1. 10. Základní škola, kterou jsem navštěvoval, už neexistuje. Je z ní komunitní centrum pro seniory. Má střední alma mater již také nevykazuje známky vzdělá-

vací instituce. Proměnila se v ubytovnu pro dělníky z východních částí Evropy. Turnovský deník, v němž jsem sbíral své první novinářské zkušenosti, chvíli po mém odchodu zanikl. Když jsem ušel koncert Jamese Browna, krátce poté zemřel. Kapela R.E.M. se zase rozpadla pár měsíců po mé návštěvě jejího pražského koncertu. V den loňského výročí mého narození skonal Karel Gott, postava z několika mých básní. Dnes je mi přesně 35 let. Tom Jones chudých zní celý den z rádií i televizi a vláda oznámila nouzový stav a zakázala zpívat. Jsem zcela klidný. P. S. Jo a po smrti je Tomáš Klus, tvrdí hoax, který se v tento den šíří po sociálních sítích.

2. 10. Dnes mě čeká v jedné z jabloneckých krčm autorské čtení. Kvůli vládním restrikcím, které začnou platit od pondělí, zřejmě poslední v tomto roce. U vchodu pro jistotu upozorňujeme návštěvníky, že jim hrozí nebezpečí melancholie, alkoholové opice, smíchu i rvačky. Jo a taky covidu-19.
3. 10. Můj známý mi napsal e-mail, ve kterém s omluvou oznámil, že se nemohl dostavit na moje poetické vystoupení, protože je pozitivní. Tak jsem mu nejenže popřál, ať je opět negativní, ale i ho utěšil, že je na stejné úrovni jako Tom Hanks, Antonio Banderas či Madonna (Zagorku jsem nezmínil). Jak by prohlásil polozapomenutý Jiří Paroubek: Kdo z vás to má?
4. 10. Na současnou situaci kolem mi pasuje má starší hláška: Nějak bude.
5. 10. Když se tak dívám na design a stav některých roušek a respirátorů, jsem přesvědčen, že mnozí spoluobčané používají stále ten stejný neošetřený model již od 18. března.
6. 10. Seznamy popravených za heydrichiády či Cibulkovy katalogy udavačů pokryl prach. Nyní jsou in seznamy covidem nakažených celebrit.
7. 10. Po Janku Ledeckém už jen čekám, kdy se ke koronaviru vyjádří i Slávek Bouřa a Pěrák s Golemem.
8. 10. Fascinují mě lidé, kteří si myslí, že pandemie koronaviru je mezinárodní židozедnářské spiknutí s cílem očipování a vymytí mozků řízené ze slonovinové věže Billem Gatesem. Protože ti stejní spoluobčané jsou schopni kvůli získání kartičky Billa klubu a jeden a půl procentní slevy na obřího plyšového netopýra za 13 500 korun sdílet nadnárodnímu řetězci kromě adresy či rodného čísla též chorobopis strýce a tety, velikost svého penisu, zda mají klíč od bytu schovaný pod rohožkou či v květináči, číslo bot nebo gramáž své snídaně.
9. 10. Hlava evolučního biologa Jaroslava Flegra, který každodenně v médiích děsí těmi nejhoršími scénáři pandemie, silně připomíná virus chřipky z legendárního francouzského animovaného seriálu Byl jednou jeden život.

10. 10. Až řada lidí zemře covidovou i vlastní rukou, zkrachuje a ponoří se do depresí a úzkostí, nerozevře se hora Blaník, ale dveře Kanceláře prezidenta republiky. Z nich vyjede oznámení, že pro přeživší je připravena hladová zeď ve stylu Karla IV. Tou zdí bude povinná stavba kanálu Dunaj – Odra – Labe.
11. 10. Jako velký milovník Itálie kvituji, že se blížíme na její úroveň.
12. 10. Chmury vůkol rozhodl jsem rozčísnout privátní drobnou, leč trvalou radostí a ozdobou. Odhodlal jsem se nechat si zkrášlit kůži svým prvním tetováním. Moje zápěstí odteď zdobí věta: Toto není tetování.
13. 10. Hinduisté a fyzikové mají nařízený Ó(h)m office.
14. 10. Vláda ve skutečnosti neválčí proti covidu-19, ale zastavuje pandemii zombie. Premiér totiž oznámil, že už zemřelo tisíce mrtvých.
15. 10. Petr Fiala (ne ten modrý pták) to před patnácti lety vyjádřil v písni celkem přesně: Budoucnost nikdy nepřijde do země idiotů.
16. 10. Dnes do úderu poledne se ve světě narodilo 188 247 dětí.
17. 10. Jsem potěšen, že prezident konečně začal řešit umírající uměleckou a kulturní scénu. Na Hrad si pozval Michala Davida. Určitě spolu probrali problémy surrealistů, informelu, jambického verše či Platónovu jeskyni.
18. 10. Telefonní hovor s tátou. Ptal jsem se ho mimo jiné na banální otázku „Jak se má?“ Odpověděl, že celkem dobře, ale že lidi kolem mu připadají „vyblázněný jak z jara“. Už aby bylo jaro.
19. 10. Pamatujete všechny ty Klause, Dlouhé či Dyby, kteří nás po revoluci přesvědčovali, že jednou budeme malým Švýcarskem či Německem? Třicet let poté se to konečně vyplnilo. Předběhli jsme takřka celou nejen západní Evropu.
20. 10. Zajímá ještě někoho novela zahrádkářského zákona, skutečné vlastnictví Agrofertu či zda bude příští James Bond nebinární Asiat nebo mainská mývalí kočka?
21. 10. Vakcína proti koronaviru? Začal bych dvěma prvními ingrediencemi: odstavením od Facebooku a nevlastněním názoru.
22. 10. Jestli se dožijeme příštích demokratických voleb, začnu politickým stranám a hnutím nabízet kampaňové heslo: Známe otázky na vaše odpovědi.
23. 10. Národ zas k večeri polotovar polyká. Prymula v salónku zapískal na číšníka.
24. 10. Na zdi v kuchyni se nám vypíná srnčí trofej. Věšíme na ni roušky. Tomu objektu říkáme „paroušky“.
25. 10. Naordinoval jsem si kúru proti strachu, úzkostem a depresím ze zítřků. Rozhodl jsem se, že přestanu sledovat aktuální zpravodajství. Vzápětí jsem si uvědomil, že pracuji jako novinář.
26. 10. Začala mi týdenní dovolená. Původní plán na její trávení zněl: výlet do Neapole. Otřepaný výrok dí: Vidět Neapol a zemřít. Nyní jsem nucen ho o tři první slova ošekat.
27. 10. Ministrem zdravotnictví byl jmenován pan Blatný. Doufám, že aspoň Ivan. Má dlouholeté zkušenosti se zdravotnickým systémem v zahraničí.

28. 10. První československý prezident byl zřejmě pes. Konkrétně bratranec Žeryka. Hejtman dnes nakladl věnce pod jeho pomník. Facebook regionální televize pak oznámil, že uctil památku Tomáše Garyka (sic!) Masaryka.
29. 10. Ještě si někdo myslí, že Čína je daleko?
30. 10. Česká republika 2021? Manželka: Zastavíš se zítra z práce na oběd? Manžel: Bohužel, najím se v kantýně na pražském Palackého náměstí. Manželka: Cože? Manžel: Ale, padl na mě los. Musím týden dělat ministra zdravotnictví.
31. 10. Bůh má koronavirus.

Natálie Pokorná + Martin Šaffek

První Světloňoše roku 2021 píší v době, kdy to vůkol vypadá, že se dodavatel energií rozhodl odpojit světlo na konci tunelu. Proto doufám, že paprsky veršů dvou nepříliš zavedených poetů na chvíli na jeho závěr dosvítí. Lucerny tentokrát pozvedají Natálie Pokorná a Martin Šaffek. V případě Natálie zůstáváme svítit doma v regionu, ještě vyšší odbornou školou „povinná“ básnička je z Jablonce nad Nisou. S Martinem ve věku čtyřicet plus vyjedeme přibližně sto kilometrů jižně za hranice kraje – do hlavního města republiky.

Z veršů Světloňošky na mě lezou ambivalentní pocity. Jsou, s lehkou nadšátkou řečeno, skvělé i hrozné zároveň. Natálie je na jednu stranu brilantní pozorovatelkou situací, nuancí, detailů. Nechybí jí ironie i černý humor, umí pointou slehout jak bičem. Například: *číšník znuděn / zato číšnice vypadá snaživě / voda s citrónem / a „gurmánský“ zážitek / cenově nadsazený nezajímavý komponenty / na rajčata nakydaj smetanu a sýr*. Na stranu druhou vše občas „zabije“ snahou o rým, který je často kostrbatý a rytmicky mimo. A někdy zas skvělé verše sousedí až s „blábolismy“ či jakýmsi pokusem o filozofování, které je však jalové. Jenže tohle všechno vzhledem k věku autorky není rozhodně chybou, a pokud jí nevyschne poetický pramen, máme se

na co těšit. Natálie je talent, jen bych se nebál básně očesávat, očesávat, zbavovat kalu až na dřeň. Vybírám dvě ukázky.

Martinovy básně jsem si osahal zatím nejvíce ze všech Světloňošů. Byl jsem totiž jejich (jeho) lektorem v projektu Centra pro rozvoj péče o duševní zdraví. Cílem bylo mimo jiné dotáhnout pár děl do finále, jímž bude publikace v časopisu Zámezí. Když ke mně dorazily první dávky Martinových básní, byl jsem zmaten. Ztrácel jsem se v nich, přišly mi chaotické, necítil jsem z nich ani třeba závan dadaismu či surrealismu. A tak jsme se začali společně potápět pod jejich čáru ponoru. A náhle jsem začal spatřovat korálové útesy, ryby roztodivných tvarů, tajemné jeskyně. Martinovy básně zkrátka nefungují na první dobrou

ani špatnou. Ale pokud nemáte klapky na očích a vlastně alespoň základní poetický kompas, nakonec vás beztak uhra- nou. Jen stejně jako u Natálie platí, čím méně, tím více. I zde tasím dvě díla.

Blížíme se k fázi, kdy už budou hovořit jen a pouze Světloňoši, a tak mi nezbývá, než vám, čtenáři, zamávat a poprosit o pří- sun dalších zajímavých básníků a básnířek na e-mail: *trdla.martin@gmail.com*.

Natálie Pokorná

NA STOLICI

důstojně upíjet na stolici
přebytečně vzdělaná
přebytečně upíjející
přebytečně nevzhlížející
přebytečně nevyrovnaná
přebytečně svá
leckdy přebytečně uříukaná
přebytečně vrcholící
proč přebytečně v koutě plačtivá?

koukej na to, nic se nekoná
sedíme tu dva
já a zpěváci truchlivě se růžolíci
páni, Páni, jak se Vám to stalo?
že to pevně stojící zkapalo?

01.04

osvobození... kam se podělo?
přísátá na tabáku, v ruce lambrusco
pro koho dalšího
tohle skvostný ráno
přetvořili v pusto?

Martin Šaffek

STŘEDA SE LÁME

Džus a olej
Med a víno
Ryba a smrt

Peklo tlam smrdutého dechu

Za řinčení moderny
vyhýbáš se lidem v supermarketu

Všude, kam přijdeš
přitvrzuje

Středa se láme
tupou ospalostí pro lepší chvíličku
usínám do světla

Tehdá na rozmarýnu
marnotratném
málo si rozdýchal
růžovou mlhu
z které se majestátně nořil
trojstěžník s plachtami napjatými
Až na kost Až na kost

I v poutech však máš trochu volnosti
takže si můžeš zdřímnout.
a vypít tu jiskřící vodičku
která nepřipomíná mravenečnicka.

IZOLACE

Kolega dědeček hříbeček. Umřel po první vlně.
To bude zase divení.
Klid Šáfo, kapitalismus a jistota nejistoty.
Ale to bude dobrý.
Když dávám příliš lásky, jsem ztracen?
Přemýšlím, když krkám voňavý levandule.
On: změnil ses. Seš dobrej.
Já: oblázky v potoce také voda ohladí.
On: z některých kamenů ale voda oblázky neudělá.
Ona: kam ho postavíš, tam stojí.
Já: kam mě postavíš, tam stojím a bojuju rok nebo dvacet let.
Sám v bytě jako v piksele na špenát námořníka Pepka.
Pouštění hudby mě zbavuje úzkostí.
Ale zbavovalo by, i kdybych byl poslední člověk?
Vypadnout z baráku. Hned revizoři – vepřovky.
Kamarádům vykládám, že jsem se bál jít do tmy.
Nerozumí. Ale komunikuji a jsem ve světě pevných obrysů.
Tam venku.

(4. 12. 2020)

Hledač Petr Havel

Na prvním libereckém festivalu poezie korzoval mezi prvními návštěvníky usměvavý mladý muž s fotoaparátem kolem krku. Tu a tam zacílil, přiložil k oku hledáček a zmáčkl spoušť, aby zachytil atmosféru mezi básníky a publikem. O několik málo minut později v zadním traktu někdejší pekárny instaloval, lehce punkově, na zrezivělém točitém schodišti sérii malých čtvercových fotografií. Velkoformátové fotografické obrazy byly ve vedlejší místnosti už pro oči artových zvědavců nachystané. Tímto mužem byl liberecký fotograf Petr Havel.

Petr Havel se narodil ve Varnsdorfu. V roce 2006 úspěšně zakončil studium na Střední umělecké škole v Liberci, kde studoval klasickou fotografii, grafi-

ku a kresbu. Po studiu se živil mimo jiné jako barman, zahradník, zedník či stavební montážník. Ani v průběhu těchto zaměstnání však výtvarnou tvorbu neopustil.

Uspokojení z tvůrčí činnosti hledal nejprve v olejových a akrylových plátnech, která představil na několika výstavách. Později ho totálně okouzila a uchvátila fotografie. Z počátku fotografie digitální, kterou přirozeným vývojem doplnil fotografií analogovou. V oblasti fotografického řemesla je vnímavým autodidaktem. Ke své tvorbě proto přistupuje jako ke vzdělávání, k formě sebevyjádření, jako k cestě, jež by měla končit uměleckým ztvárněním nabytých znalostí a vědomostí. Odmítá k fotografii přistupovat jako k samoúčelné rutině, která jen plní požadavky agentur nebo klientů:

*„Pokud něco tvoříme,
musíme se snažit dělat
to nejlépe, jak dokážeme,
protože se přece sami
sebe nebudeme
snažit ojet.“*

Z tohoto důvodu se Petr Havel věnuje spíše fotografii na bázi vlastních projektů a výstav. Ty samostatně proběhly v Liberci a Jablonci nad Nisou, skupi-

Sklenice

Subway

nová například i v polské Jelení Hoře. Z výše uvedeného by se mohlo zdát, že Petr Havel je nepřístupným zahleděncem do svých kompozic. Není tomu tak. Pokud ho přátelé osloví, velmi ochotně vypomůže zdokumentovat třeba i kulturní a společenské akce.

Hledač. Ano, hledač fotografických pokladů. I tak by se dal popsat Petr Havel. Nové směry, nové procesy pomocí dvojitých expozic, prolínání negativů nebo například spojení výtvarných technik, jako je kresba či malba s fotografií, jsou zbraněmi na jeho objevitelské výpravě.

*V jeho pojetí
i fotografie bez
takzvaného dobrého
světla „může být
skvělá, záleží na tom,
kdo se bude dívat.“*

A kam podle Petra Havla současná fotografie směřuje? „No, asi ke hvězdám.“ Jestliže budeme mít dostatek takovýchto hvězdářů myslících obrazy, nemusíme se o osudy fotografie bát.

LITERÁRNÍ PROCHÁZKA S LIBERECKOU KNIHOVNOU

9. LITERATOUR

**„I ten květák je jen dobře
vycepaný zeli“** (Mark Twain)

Projdeme se okolím Malého divadla, Zhořeleckou, Květinovou nebo Luční ulicí, zavítáme možná i do Jedličkova ústavu nebo na Dopravní hřiště. To vše proto, abychom se ocitli v mnohotvárném světě rostlin, stromů a květin, který nám nabízí krásná literatura. Ukázky z knih budou číst herci z libereckých divadel.

*Polštářek a vlastní svačina výhodou!
Těšíme se na vás! Změna vyhrazena.*

Krajská vědecká knihovna v Liberci

ONLINE na ZOOMu

DEUTSCHE KONVERSATIONSTUNDE

každý čtvrtek od 18:00
jeden Donnerstag ab 18:00

vstup volný
Eintritt frei

pořádá Rakouská knihovna v Liberci ve spolupráci s lektory z Technické univerzity v Liberci

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Liberecký autorský kruh (LAK)

e-mail: spoleklak@email.cz

<https://www.facebook.com/spolekLAK>

https://www.instagram.com/spolek_lak/

<https://www.youtube.com/channel/UCZ8PATEcVmQb7cwGjSIYVnw>

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, až od té doby uplynula třetina století.

Blázniviny se rozsévají

Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there!

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha!